БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 179 (1779)
ИЮЛИИН 30
СУББОТО
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Ажалай бүтээсые улам бүри дээшэлүүлхэ

Социалистическэ промышленностиие саашадань хүгжөөхэ дэлгэрэнгы программа хараалһан КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоол соо ажалай бүтээсые улам бүри дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал табигдана.

Ажалай бүтээсэ болбол общественнэ шэнэ байгуулалтын илахын тула эсэсэй эсэстэ эгээл шухала, эгээл гол юумэ гээшэ гэжэ агууехэ Ленин һургана. Арадай ажахыдахи техническэ дэбжэлтэ, ниитын ажалые бүри ашагтайгаар эмхидхэлгэ, ажалай бүри үндэр бүтээсэ туйлалта хадаа социалистическэ үйлэдбэрилгын илалта түгэлдэрөөр хүгжэхэ имагта зүб зам болоно.

Манай промышленностьда ажалай бүтээсэ таһалгаряагүй ургажа, 1955 оной дайнай урда тээхи хэмжээе хоёр шахуу дахин үлүүлһэн байна. Энээнэй үндэһөөр мүнөө жэлдэ промышленностиин хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бодото салин хүлһэн 1940 оной хэмжээтэй сасуулбал 90 гаруутай процентээр дээшэлхэ байна.

Зүгөөр, мүнөөшье манайда ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар гүрэнэй даалгабарине хододоо дүүргэдэггүй олон предприятинууд бии гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоол соо сэхэ заагданхай. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабаряа жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй предприятинууд мүн манайшье республикада бии юм.

Улан-Удын олон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа һулаар табина.

«Забайкаллес» комбинадай олон предприятинууд оньһото баян техникые муугаар хэрэглэнэ, машина болон механизмуудай элдэб шалтагаанһаа боложо һаатажа, мини байдаг дээрэһээ һараһаа һарада гүрэнэй түсэб дүүргэнэгүй. Мүн «Бурмонголстрой» трестын ба нютагай промышленностиин олон предприятинууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбые хододоо таһалдуулна. Хүсэ ехэтэ механизмууд гүйсэд ашаглагданагүй. Ажалай болон үйлэдбэриин журам зарим предприятинуудта һула байһаар. Ой модоной ба барилгын предприятинуудта машинанууд, механизмуудай олон байбашье һаань, гар ажал үшөө ехээр хэрэглэгдэнэ. Түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ тушаа ехээр шуугялдаад лэ, түрүүнние үйлэдбэридэ бодотоор нэбтэрүүлхын түлөө үнэн сэдьхэлһээ тэмсэдэггүй ябадал бии.

Бүхы промышленностьда, тэрэнэй һалбари бүридэ, предприяти бүхэндэ ажалай бүтээсые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ талаар гүрэнэй даалгабаринуудые заатагүй дүүргэхэ хэрэгтэй гэжэ партиин ЦК-гэй июльскэ Пленум тогтоогоо. Энээниие дүүргэхын тулада бии байһан техникэ ашаглалгые һайжаруулха, бүхы механизмуудые ба машинануудые бодолтойгоор, шадамараар хэрэглэхэ, хамһабариин хүдэлмэринүүдые механизацилха, промышленностиин бүхы һалбаринуудта шэнэ, бүри нарижуулан һайжаруулагдаһан машинануудые, механизмуудые болон түрүү технологиие хэрэглэхэ, ашаглагдажа байһан түхеэрэлгэнүүдые модернизацилха, үйлэдбэриин процессүүдые автоматизацилха хэрэгтэй гэжэ Пленум заагаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ городой олон предприятинуудта хүдэлмэришэдэй суглаанууд үнгэргэгдэжэ байна. Пленумэй тогтоолтой хүдэлмэришэд танилсаад, бригада, цех бүхэнэйнгөө доторой арга боломжонуудые бүридхэжэ, тоолоно. Партин XX съездын хүндэлэлдэ шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые ПВЗ-гэй цехүүдэй, сэмбын фабрикын болон бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд абажа, социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ долги дэлгэрүүлбэ. Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой цехүүдтэ, Галуута-Нуурай шахтануудта, түмэр замай транспорт дээрэ ба республикын бусад олон предприятинуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан уралан нарижуулха ба ухаалан зохёохо дурадхалнууд хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө улам олоор орожо эхилээ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй зааһанай ёһоор, ажалшадай үнэтэ дурадхалнуудые бүхы талаһаань дэмжэн, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, наука ба техникын шэнэ туйлалтануудые промышленностьда нэбтэрүүлхын, үйлэдбэриин новаторнуудай болон түрүү предприятинуудай дүй дүршэлые дэлгэрүүлхын түлөө эмхидхэлэй хүдэлмэриие партийна, профсоюзна болон комсомольско организацинууд эсэшэ сусашагүйгөөр ябуулха зэргэтэй.

Партиин горкомууд, райкомууд, парткомууд, предприятинуудай партийна эхин организацинууд, профсоюзна болон комсомольско организацинууд үйлэдбэриин түсэбые, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабариие һараһаа һарада дүүргэхын тулада бүхы хүдэлмэришэдые социалистическэ мүрысөөндэ хабаадуулха уялгатай. Хүдэлмэришэдэй социалистическэ мүрысөөе шадамараар хүтэлбэрилхэ гээшэ профсоюзна организацинуудай түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно.

Хүдэлмэришэдэй техническэ бэлэдхэлэй, культурын болон ниитэ-эрдэмэй хэмжээн ажалай үндэр бүтээсэ туйлалгада ехэ удхашанартай байдаг туладань партийна болон профсоюзна организацинууд хүдэлмэришэдэй техническэ мэргэжэлые дээшэлүүлгэдэ үдэр бүхэнэй анхарал табиха ёһотой.

Предприятинуудта үйлэдбэриин зүблөөнүүдые саг үргэлжэ үнгэргэхэ, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, уралан нарижуулагшадай ба ухаалан зохёогшодой суглаануудые, научно-техническэ конференцинүүдые, ажахын эдэбхитэдэй суглаануудые үе үе болоод лэ үнгэргэхэ хэрэгтэй гэжэ Пленум заагаа.

Манай республикын хүдэлмэришэд, интеллигенци, колхозно таряашад ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлжэ, түрэл партиингаа XX съездые ажалай ехэ бэлэгүүдээр угтаха байһаниинь лабтай.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй, США-гэй, Англиин ба Франциин Правительствонуудай Толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөнэй дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, тус Зүблөөндэ хабаадаһан Советскэ Союзай Правительственна делегациин элидхэлые СССР-эй Министрнүүдэй Совет СССР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ табиба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Женевэдэ болоһон дүрбэн гүрэнүүдэй Правительствонуудай Толгойлогшонорой зүблөөнэй дүнгүүд тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. Булганинай элидхэлые сесси дээрэ шагнаха гэжэ хараадаа абан, СССР-эй Верховно Соведэй сессиие 1955 оной августын 4-дэ зарлаха гэжэ тогтообо.

Сесси зарлаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ толилогдобо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

СССР-эй дүрбэдэхи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сессие 1955 оной августын 4-дэ Москва городто зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной июлиин 28.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе

☆

Малшадай үгэ

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолнуудые бэелүүлхын түлөө эршэмтэйгээр оролдожо байһан Кабанскын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съезд зарлаха тухай партиин ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолые ажалай амжалтаар угтаба.

Мүнөө колхозой малшад КПСС-эй XX съездын угтамжада дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ бултадаа хабаадалсажа, малай ашаг шэмэ ехэдхэхэ талаар дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан байна. Тиин тус колхозой фермынхид һаамхай үнеэн бүриһөө энэ жэлдэ 1200 литрһээ доошо бэшэ һү һаажа, һү һаалгаяа нёдондонойхидо орходоо 1,5 дахин дээшэлүүлхэ зорилго табяад, мүнөө амжалтатайгаар хүдэлмэрилнэ.

Тус колхоз һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ ехэ арга боломжонуудтай. Бэлшээриин ногооной хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар ургаһан тула мал садатараа эдеэлнэ. Малай уһалуури һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Зунай үедэ үнеэдээ үдэрэй гурба дахин һаана. Тэрэшэлэн фермын ажал хүдэлмэри: үнеэдые һаалга, бэлшээридэ адуулга, уһалалга тогтоогдоһон гуримай ёһоор хэгдэдэг байна.

Һүнэй-товарна фермынгээ ажал хүдэлмэриие нилээд эмхи гуримтай болгоһоной, бэлшээриие зүбөөр ашагладаг болоһоной ашаар Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ һү тушааха түсэбөө энэ оной июлиин 10-да сүм дүүргээ. Мүнөө энэ колхоз 145 центнер һү гүрэндэ худалдаад байна. 1955 оной октябриин I болотор үшөө ехэ һү гүрэндөө худалдаха аргатайбди гэжэ колхозой малшад хөөрэлдэнэ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездын угтамжада зорюулан, энэ колхозой һаалишан, аймагай Соведэй депутат Таисия Егоровна Маслова ажахын жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һааха уялга абаа. Мүн һаалишад Антонина Качина, Устинья Поплевина, Ксенья Галецкая гэгшэд 1200 литр һү үнеэн бүриһөө һааха гэһэн уялга абанхай.

Н. Бусурманов.

Баян ургасын түлөө

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Прибайкальска аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой овощеводууд энэ жэлдэ баян ургаса ургуулжа, Улан-Удэ городой ажалшадые хүсэд хүрэхэ овощёор хангалсахын түлөө шангаар тэмсэжэ байна. Мүнөө огородой хоёр бригадынхид ряд хоорондын хоёрдохи элдүүрилгые дүүргэжэ, буртаг үбһыень түүжэ, нэмэлтэ тэжээл оруулжа байна.

А. Итыгылов.

☆☆

Залуушуул кукурузын ургаса харууһална

Боргойн племенной хонидой совхоздо эмхидхэгдэһэн залуушуулай 5-дахи фермэдэ ехэнхидээ сэрэгэй албанһаа бусаһан залуушуул хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр бултадаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын табиһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллана.

Урдань хэнэйшье бууса табижа һуугаагүй, эдлэгдэжэ анзаһаар һэндээгдээгүй шэнэ газарта түрүүшын гэрэй һуури тэдэнэр тодхоо һэн. Шэнэ газарта тэдэнэй тариһан таряанай ургаса һайн. Илангаяа кукурузын ургаса совхозой малшадые урмашуулна.

Мүнөө тэдэнэр Борьёогой талада түхеэрэгдэһэн олон вагончигууд соо ажаһууна. Тэндэнь магазин, столово бии. Мүн улаан булан түхеэрэгдэжэ байна. Совхозой залуу хүдэлмэришэд сүлөөтэй сагаа таатай зохидоор үнгэргэнэ. Тэндэнь волейбольно талмай заһагданхай. Хүгжэмэй болон спортивна хэрэгсэлнүүд тэдэндэ үгтэнхэй. Тэдэнэр һайнаар ажаллаха, хүхюун сэнгэлигээр амарха аргатай болонхой.

Фермын хүдэлмэришэд 3 мянган гектар орооһото культурануудай, 200 гектар кукурузын ургаса харууһална. Мүнөө тэдэнэй хүсөөр 800 гектар шэнэ газар хахалагдаа. Мүн силоснэ барилганууд хэгдэжэ байна. Залуу хүдэлмэришэдэй дунда комсомолецууд Татаров, Данилов, Зандараев гэгшэд ажалай амжалта туйлана.

Амаржа байһан студентнэр болон һурагшад тэндэ ургуулагдажа байһан кукурузын ургасые харууһална. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай студентка Гончаровагай хүтэлбэри доро Петропавловкын дунда һургуулиин һурагшад кукурузын ряд хоорондын буртаг үбһэ түүнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой партийна организациин секретарь Савелий Табитуевич Забадаев залуушуулай табадахи фермые даагша нүхэр Скляренкотэй хамта кукурузын ургаса үзэжэ байна.

Н. Цыбеновэй текст,
В. Цыбиковэй фото.

Улаан тугта хүртэбэ

Республикымнай промышленна предприятинуудай коллективүүд КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байна. Тэрэ тоодо хэлхээ холбооной министерствын Бурят-Монголой управлениин транспортна конторын хүдэлмэришэд ажалай вахтада жагсаад, жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Байгша оной түрүүшын хахад соо автомашинануудаар ашаа шэрэхэ түсэб 118 процент дүүргэгдээ. Энэ үе соо 320253 килограмм горючи алмагдаһан ба бии байһан автомашина бүхэнэй бүтээсэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа нилээд дээшэлээ. Хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтээр тус конторынхид ниимэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Улан-Удын горсоведэй, КПСС-эй горкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна.

Шофернууд И. Шафиров, Малых, Посельский болон бусад өөһэд хоорондын мүрысөөндэ хододоо түрүүлжэ ябана.

М. Власьевский.

Советскэ залуушуулай түлөөлэгшэд бүхэдэлхэйн фестивальда мордобо

Столицын олониитэ, искусствын мастернууд, залуу москвичууд Белорусска вокзал дээрэ июлиин 28-да сугларба. Залуушуул болон студентнүүдэй бүхэдэлхэйн табадахи фестивальда Варшава ошохо советскэ делегациие үдэшэхэеэ эдэнэр эндэ суглараа. «Эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө» гэһэн лозунг доро энэ фестиваль үнгэрхэ юм.

Советскэ залуушуулай түлөөлэгшэдые Москва баярай оршон байдалда үдэшөө. Үдэшэгшэд фестивальда ошогшодто баглаа сэсэгүүдые барюулха зуураа, концертнүүдтэ, уранһайханай конкурснуудта, спортивна мүрысөөнүүдтэ амжалта туйлахыень тэдэнэртэ хүсөө.

Уранһайханай шадабаритай 500 гаран хүн делегациин составта оролсонхой. Фестивальда Варшава хамта мянга гаран хүн ябаа.

Залуушуулай бүхэдэлхэйн уулзалгын үдэрнүүдтэ Варшавада СССР-эй Ехэ театрын баледэй залуушуулай бүлэг зүжэг харуулха юм. Энэ бүлэгые РСФСР-эй габьяата артист балетмейстер Л. Лавровский хүтэлбэрилнэ. Энэ бүлэг П. И. Чайковскиин зохёоһон «Хун шубуута нуур» гэжэ баледые табиха байна.

Ехэ театрын хүгжэмшэдһөө бүридэһэн залуушуулай московско симфоническа оркестр һонирхолтой программатай концерт бэлэдхээ. Залуушуулай бүхэдэлхэйн фестивальнуудта лауреат болоһон Г. Рождественский, Е. Светланов гэгшэд дирижировалхэ юм.

Циркын бүлэг артистнууд ошолсоо.

Залуу советскэ артистнууд концертнүүдтэ хабаадалсаха байна. Тэдэнэрэй нэгэ зариманиинь хариин гүрэнүүдэй артистнуудтай мүрысэхэ юм.

Советскэ искусствын элитэ ехэ ажал-ябуулагшад делегациин составта оролсоно. Тэдэнэр коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд байхаһаа гадна уласхоорондын конкурснуудай жюриин гэшүүд юм. Тэдэнэрэй тоодо СССР-эй арадай артист Г. Нэлепп, композитор РСФСР-эй арадай артист Т. Хренников, РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагшад профессорнүүд дирижер Н. Аносов, хормейстер В. Соколов, РСФСР-эй, грузинска ССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша И. Туманов, РСФСР-эй габьяата артистка Н. Емельянова гэгшэд оролсоно.

Варшава ошоһон советскэ спортсменууд спортивна 16 мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаха юм.

Советскэ залуушуулай делегациие ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь А. Н. Шелепин хүтэлбэрилнэ.

(ТАСС).

ССР Союзай Ехэ театрта болоһон концерт

Июлиин 26-да, ССР Союзай Ехэ театр соо Москвада байһан уранһайханай коллективүүдэй концерт болобо. Тэндэ Сибириин, Дальна Востогой, Сталинградай театрнуудай артистнууд болон ородой Сибирьскэ хоор концерт харуулһан байна.

Мүн тус концертдэ Югославиин Федеративна Арадай Республикын «Коло» гэжэ хатарай ансамбль хабаадалсаа.

Концерт хадаа композитор Бабаджанянай «Дружбы Знамена выше» гэжэ эб найрамдалай түлөө арадуудай тэмсэлдэ зорюулагдаһан дуугаар эхилһэн байна.

Концерт дээрэ Новосибирск оперо ба баледэй гүрэнэй театрын залуу коллектив илангаяа һайн мэргэжэлтэй байһанаа харуулаа. РСФСР-эй габьяата артистнууд, оюун бэлигтэ солистнууд Л. Мясникова, П. Ульянова, Б. Кокурин, В. Денисов гэгшэд ородой болон баруун оронуудай классическа оперонуудһаа аринуудые шадамар бэрхээр дуулаһан байна. РСФСР-эй габьяата артистка Т. Зимина ба театрын солист С. Иванов гэгшэдэй харуулһан «Хун шубуута нуур» гэжэ Чайковскиин баледэй нэгэ актые суглараршад халуунаар угтаа. Мүн «Дон Кихот» гэжэ Минкусэй баледтэ артистнууд Л. Крупенина, Ю. Гревцов гэгшэд шадамар бэрхээр хатарһан байна. Тус баледые балетмейстер М. Сатуновский зүжэг болгон табиһан байна. РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша М. Бухбиндер, А. Жоленц, А. Копылов гэгшэд оркестрнүүдые хүтэлбэрилөө.

«Сергей Лазо» гэжэ Е. Бондаревагай зүжэг хадаа коммунизмын түлөө эрэлхэг тэмсэгшэ, гражданска дайнай гайхамшагта геройдо зорюулагданхай юм. Энэ зүжэгые М. Горькиин нэрэмжэтэ Владивостокско драматическа театр табиһан байна. Тус концерт дээрэ Владивостокско артистнууд энэ зүжэгһөө сценые шадамараар гүйсэдхөө. Сергей Лазогой эрэлхэг образые артист Г. Апитин харуулһан байна.

Город-геройе дайнай һүүлээр һэргээн бодхоожо байһан залуушуулда зорюулагдаһан «Поют сталинградцы» гэжэ (Листовой музыка) зүжэгые Сталинградска хүгжэмтэ комедиин театр амжалтатайгаар табиһан байна. Энэ хүгжэмтэ комедиһээ ариие тус театрын хоортой хамта РСФСР-эй габьяата артист Ю. Богданов дуулаа.

Сибириин арадай ородой хоор дуулажа эхилбэ. Советскэ композитор Андрей Новиковой «Хороша ты, рожь густая» гэжэ дууе, мүн Сибириин арадай хатарай дуунуудые дуулаба. Тус коллективэй дуушад халуунаар угтагдаа.

Уранһайханай шадамар бэрхэ коллективүүдэй амжалтанууд хадаа манай орондо искусствын һалбаран бадаржа байһаниие эли тодоор гэршэлнэ. Российска Федерациин городуудһаа ерэһэн творческо коллективүүдые концерт харагшад халуунаар угтаһан байна.

Концертын хоёрдохи бүлэгтэ Югославиин Федеративна Арадай Республикын «Коло» гэжэ арадай хатарай ансамблиин творческо коллектив хатар наада харуулһан байна. Арадай искусствын оюун бэлигые уран шадамараар харуулһан югославска артистнуудые суглараргшад баяртайгаар угтаба. Македониин, Герцеговиныи, Босниин, Сербиин гоё һайхан хатар, дуунуудые энэ оюун бэлигтэ коллектив шадамараар харуулаа. Ансамблиин уранһайханай хүтэлбэрилэгшэ Ольга Скоаран, балетмейстернүүд Добривое Путник, Милан Пенич, Мира Санина гэгшэдэй хүтэлбэри доро Югославиин хатаршад наадаа.

Хорвадска арадай дууе шадамараар гүйсэдхэһэн хүгжэмтэ оркестрые суглараргшад ехээр һайшаагаа. Энэ оркестрын ирагуу һайхан хүгжэм доро хатаршад мүн наадаһан байна. Жарко Миланович оркестрые хүтэлбэрилөө.

Югославска ансамблиин солистнууд Живка Грунч, Миодраг Деспотович, Борислав Джурич, Миле Вилькович, Боривой Йович гэгшэд оюун бэлигтэ артистнууд байһанаа харуулба.

Концертын һүүлээр Югославиин артистнуудта баглаа сэсэгүүд барюулагдаһан байна. Ахадүү арадай искусствын ажал-ябуулагшадые концерт харагшад халуунаар амаршалаа. Зал соо хэдэн удаа альга ташалга нэрьен байба.

Дипломатическа түлөөлэгшэдэй толгойлогшонор, миссинүүд болон посольствонуудай хүдэлмэрилэгшэд, хариин делегацинуудай гэшүүд концертдэ байлсаба.

Концертдэ Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, П. Н. Поспелов гэгшэд байлсаа.

Правительственна ложодо Югославиин Федеративна Арадай Республикын Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Д. Видич һуулсаһан байна.

Мүн концертдэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшонор И. К. Лебедев, А. М. Сафронов, Н. Н. Беспалов, К. М. Соколов, Я. Е. Чадаев, Н. Е. Чесноков, СССР-эй Культурын министр Н. А. Михайлов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. М. Пегов гэгшэд байлсаба.

Концерт ехэ һонирхолтойгоор үнгэрөө.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Үбһэ хуряалгын үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха

Коммунистнууд түрүү зэргэдэ

Манай колхоздо үбһэ хуряалгын хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа байна. Үбһэ хуряалга дээрэ 6 бригада хүдэлмэрилнэ. Эдэ бригадануудые ехэнхидээ коммунистнууд хүтэлбэрилдэг юм.

Партийна эхин организаци тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ коммунистнуудые олоор хабаадуулаа. Нүхэр Жадамбаевай хүтэлбэрилдэг комплексно бригадада 8 коммунистнууд, 9 комсомолецууд хүдэлмэрилнэ. Эндэ партийна группа эмхидхэгдэнхэй.

Тракторна сенокосилкын машинист нүхэр Денисенкын хүтэлбэри доро энэ партийна группа бригадынгаа гэшүүдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулна. Бригадир нүхэр Жадамбаев 5 хоногто нэгэ дахин хөөрэлдөө үнгэргэдэг, заримдаа элидхэл гү, али лекци эмхидхэдэг байха юм. Энэ нүхэр партиин ЦК-гэй июльскэ Пленумэй шиидхэбэринүүдээр хэдэн удаа хөөрэлдөө үнгэргөө. Нүхэр Жадамбаев хөөрэлдөөгөө үнгэргэхэдөө колхозой фермэнүүдэй, таряанажалай бригадануудай ажалһаа, мүн республикын түрүүшүүлэй дүй дүршэлһөө жэшээнүүдые абадаг, газетэ, журналнуудые хэрэглэдэг байха юм.

Мүн харуулан ойлгуулха агитациин хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг. Бригадын улаан булан соо ороходо, лозунг, плакат, диаграмма гэхэ мэтын зүйлнүүд элбэг байдаг. Тиихэдэ коммунист Владимир Гурожапов неделидээ нэгэ дахин «Дайшалхы хуудаһа», үдэр бүри «Молни» гаргадаг. Тэндэ муугаар ажалладаг хүнүүд хурсаар шүүмжэлэгдэдэг юм. Жэшээнь, сенокосилкын машинист Цыден Очиров ямаршье шалтагаангүйгөөр нэгэ үдэр ажалдаа гараагүй һэн. Ажалай заршам эбдэһэн энэ баримтые «Молниин» нэгэ номерто шүүмжэлһэн байна. Тэрээнһээ хойшо колхозник Очиров иимэ баримтануудые дахин дабтанагүй, һайнаар ажалладаг болоо.

Тус бригадада эмхидхэгдэһэн партийна группа колхознигуудай болон механизаторнуудай ажалай эмхидхэл һайжаруулха тушаа бага бэшэ хүдэлмэри ябуулна. Илангаяа социалистическэ мүрысөө бодотоор хүтэлбэрилнэ. Бригадын гэшүүдэй халаан соогоо хэһэн ажал үдэр бүри показателиин доска дээрэ бэшэгдэжэ байдаг. Энэ доска хараад, мүрысөөнэй ябаса тухай мэдэхэдэ бэлэн. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан хүнүүдэй нэрэ обогууд бригадын хүндэлэлэй доскада бэшэгдэнэ. Нормоёо дүүргэдэггүй, шанар муутайгаар ажалладаг хүнүүдые үйлэдбэриин суглаан дээрэ гү, али партийна группа дээрэ хэлсэдэг байна.

Гарма Цырендоржиевай агрегат бүтээсэ багатайгаар ажалладаг, хүдэлмэрээ муу шанартайгаар хэдэг һэн. Энэ нүхэрэй агрегадай хүдэлмэри тушаа үйлэдбэриин суглаан дээрэ хэдэн удаа хэлсэһэншье байха. Теэд, энэ агрегадай хүдэлмэридэ ямаршье хубилалта болоогүй байгаа. Бригадын партийна группа тэрэ агрегадай муугаар ажалладаг байһанай гол шалтагаануудыень оложо, тэдэниие усадхаха замуудыень заажа үгөө. Мүнөө энэ агрегат һураггүй һайнаар ажалладаг болоо.

Тус бригадын механизаторнууд Кыренэй МТС-эй самоходно косилкын машинист нүхэр Ангаровай нээмэл бэшэгтэй танилсаад, тэрэ нүхэрэй уряагаар социалистическэ мүрысөөндэ оролсоо. Мүнөө нүхэр Лозовойн агрегат түрүүлжэ ябана. Тэрэнэй агрегат һүүлшын дүрбэн хоногто 157 гектар сабшажа, графигайнгаа даалгабариие үлүүлэн дүүргээ.

Партийна группа ганса энэ бригадада бэшэ, мүн нүхэд Шагжиевай, Бадмажаповай хүтэлбэрилдэг бригадануудташье һайнаар ажаллана.

Колхозой партийна эхин организаци болон правлени үбһэ хуряалгые амжалтатайгаар ябуулхын тулада колхознигуудай культурна болон гэр байдалай эрилтэнүүдые дүүрэн хангаха хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулна. Үбһэ хуряалгын бригадануудта «Родина» маркын радиоприёмнигууд тодхогдобо. Тиихэдэ медицинскэ аптечкэнүүд бии. Хирэ хирэ болоод үбһэ хуряалгын бригадануудаар нүүдэл наймаанай ларёк ябадаг, 10 хоногто нэгэ дахин кино харуулагдадаг байна. Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан болзортоо ябуулхадамнай колхознигууд ба механизаторнууд ехэ баяртай, урма хэшээлтэйгээршье ажалладаг байха юм.

Партийна эхин организаци 10 хоногто нэгэ дахин агитаторнуудай семинар, зүблөө зарладаг, тэрээн дээрээ агитаторнууд хэһэн ажал тухайгаа хөөрэдэг, дүй дүршэлөө андалдадаг байна. Гадна, лекци болон элидхэл эмхидхэдэг байнабди. Мэнэ һаяхан болоһон агитаторнуудай семинар дээрэ партиин айкомой секретарь нүхэр Раднаев «Үбһэ хуряалгын үедэ агитаторнуудай зорилгонууд тухай» гэһэн темээр элидхэл хэһэн байха юм.

Партийна эхин организациин ябуулдаг ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ дутуу дунданууд олон бии. Зарим агитаторнууд өөрынгөө хүдэлмэриие колхозой бригадын ажабайдалтай холбоогүйгөөр ябуулдаг, миил газетэ уншаад дүүргэдэг. Имэнүүд дутагдалнуудтай партийна эхин организаци саашадаа эбсэхэгүй байна.

С. Д. Лубсандоржиев, Сэлэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ХҮСЭН

Мүнөө жэл манай колхоз 43 мянга гаран центнер үбһэ бэлэдхэхэ, 1827 тонно силос дараха, мүн набшаһата тэжээл суглуулха түсэбтэй юм. Энэ шухала хүдэлмэриие һайнаар үнгэргэхын түлөө партийна эхин организациин, колхозой правлениин зүгһөө ехэхэн оролдолго гаргаха хэрэгтэй.

Колхозоймнай сабшалан дээрэ мүнөө 16 үбһэ хуряалгын звенонууд хүдэлмэрилнэ. Тэндэ 20 сенокосилка, 30 морин тармуур ябана. Гадна, үбһэ хуряалгые комплексноор хэхэ тракторна бригада эмхидхэгдэнхэй. Үбһэ хуряалга дээрэ бүхыдөө 160 гаран хүн ажаллана. Тэрэнэй хажуугаар гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, һургуулиин һурагшад, малшад тэжээл бэлэдхэл дээрэ хабаадалсана.

Эдэ олон хүнүүдэй ажал хүдэлмэриие габшагайгаар ударидаха, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха тушаа партийна бюро ехэхэн оролдолго гаргана. Үдэр бүри тооной агитаторнуудай хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ, шэнэ газетэ, журналнууд уншагдана. КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй тогтоолнуудаар хэдэ хэдэн хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн байна. Партийна бюро агитаторнуудта туһалха зорилготойгоор семинар болон зүблөөнүүдые үнгэргэнэ. Хамтадаа үбһэшэдэй дунда 20 агитаторнууд хүдэлмэрилнэ.

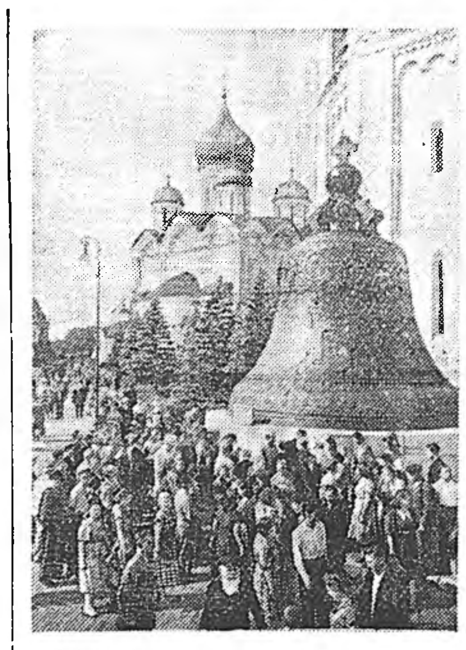
Үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ мүнөө 18 коммунистнууд ябана. Тэдэнэй олонхинь түрүү зэргэдэ ябалсадаг юм.

Гадна, үбһэшэдэй культурна эрилтые хангахын тула багахан библиотекэнүүдээр, стол дээрэ табижа наадаха наадангуудаар, хүгжэмэй хэрэгсэлнүүдээр тэдэниие хангаһан байнабди.

Үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд саг үргэлжэ гаргагдажа байна. Түрүү звенонуудта дамжуулгын улаан туг барюулагдана.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ шэнэ амжалтануудые туйлахаар манай колхознигууд зоригжонхой.

Ц. Намжилов, Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь.

Московско Кремльдэ ажалшадай һаадгүйгөөр оролго 1955 оной июлиин 20-до эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кремль соо Хаан-хонхын дэргэдэ.

ТАСС-эй фотохронико.

„Агитаторай блокнодой" ээлжээтэ номер

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой пропаганда ба агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ номер һаяхан хэблэлһээ гараба. Блокнот дотор «Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай» информационно мэдээсэл, мүн «Хабарай тарилгын дүнгүүд, тарилгые харууһалга, ургаса хуряалгые үнгэргэлгэ тухай, 1955 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтые хангаха тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол толилогдонхой.

Хөөрэлдөө хэхэдээ хэрэглэхэ материалнууд гэһэн бүлэг соо Я. Макаренкын «Арадууд эб найрамдалые хамгаалжа шадаха!», Б. Буянтуевай «Хони үсхэбэрилгэ — Бурят-Монголой АССР-эй хүдөө ажахын гол һалбари», М. Денисенкын «Түмэрзамшадай Бүхэсоюзна Үдэр» гэһэн статьянууд хэблэгдэбэ.

Агитаторта туһаламжа гэжэ бүлэгтэ «Тэжээл бэлэдхэлэй үедэ агитаторнуудай зорилгонууд», «Үдэр бүриин ханын газетэнүүд» гэһэн статьянууд толилогдоо.

Справка үгэдэг таһаг соо «Колхознигууд, механизаторнууд ба бригадирнууд кукуруза һайнаар ургуулһанайнгаа түлөө юу абаха байнаб?» гэһэн материал хэблэгдэбэ.

СОВЕТСКЭ БАЙГУУЛАЛТА

„Красный Восток" артелии[н] хүдэлмэриие һайжаруулха

(Улан-Удын Городской райсоведэй IV сессиһээ)

Һаяхан ажалшадай депутадуудай Улан-Удын Городской райсоведэй ээлжээтэ сесси боложо, «Красный Восток» гэжэ олзоборилгын артелиин түрүүлэгшэ **И. В. Садовниковой** тоосоое зүбшэн хэлсэбэ.

Тоосоото элидхэл соогоо нүхэр Садовников артелиингаа туйлаһан зарим амжалтанууд тухай тогтобо. —Артельнай энэ жэлэй түрүүшын хахадта валовой продукци гаргалгынгаа талаар гүрэнэй түсэбые 111,7 процент дүүргээ. Тэрэ тоодо промышленна хэрэгсэлнүүдые гаргалгаар 140 процент, амһартануудые хэлгээр 56,1 процент, лампын шэлээр 67 процент түсэбөө дүүргэһэн байна.

Гадна, тус артель продукциингаа өөрынь үные 13,7 процентээр химдаруулһан, хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсые 3,1 процентээр дээшэлүүлһэн байха юм.

Гэбэшье, артелиин хүдэлмэридэ нилээдгүй дутагдалнууд бии байна. Тэрэ дутагдалнууд тухайгаа нүхэр Садовников өөдтэй юумэ хэлээгүй. Гэрэй хэрэгсэлэй амһартануудые бүтээлгээр, лампын шэл хэлгээр юундэ артель түсэбөө дүүргээгүйб гэжэ асуухада, нүхэр Садовников энэ тэрэ шалтагаан бэдэржэ, тэрэниие хэхэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд дутамаг, ажал дээрэ голодоһо ехэ гаргана гэхэ мэтээр харюусаба.

Теэд сесси дээрэ үгэ хэлэгшэд, депутадууд тэрэ артелиин хүдэлмэридэ байһан дутагдалнуудые элирүүлжэ, тон зүб шүүмжэлэлнүүдые хэһэн байна.

Депутат **Е. Е. Кошурников** элидхэлшын хойноһоо удаалан үгэ хэлэхэ зуураа иигэжэ хэлэбэ: «Красный Восток» артелиин хүтэлбэрилэгшэд арад зондо ехэ хэрэгтэй, түсэбэй ёһоор хараалагдаһан зүйлнүүдые бүтээн гаргаха гэжэ оролдохын орондо, бэлэнээр бүтээдэг юумые хээд лэ байдаг. Үйлэдбэри дээрээ шэнэ механизмуудые хэрэглэхэ гэжэ хүсэдэггүй, хуушаршаһан, үни холын аргаар хүдэлмэрээ эмхидхэдэг байна. Хүдэлмэришэдэй ажалай услови һайжаруулха хэмжээ абтанагүй. Хэтэрхэдээ цех соонь бусалһан уһатай бакшье байхагүй. Социалистическэ мүрысөөн гэжэ миил ёһо тэдын түлөө хэгдэнэ. Мүрысөөнэй дүнгүүд май, июнь һарануудта бүри гаргагдаагүй байха юм.

Удаань депутат **М. Я. Мясниковто** үгэ үгтэнэ. — Элидхэлшын үгөөр артелиин хүдэлмэри муу бэшэ хэбэртэй. Теэд, үнэндөө энэ артельдэ угаа ехэ дутагдалнууд бии. Үйлэдбэри дээрээ мүнгэнэй алмалта хэхэдээ механизаци хэжэ гү, али уралан нарижуулгые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ туйлаа бэшэ, харин түсэблэлгын дутагдалтай дээрэһээ болоо, —гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Нүхэр Садовниковой үйлэдбэрээ механизациилхаяа һанаа һаань гүрэнэй та[...] һаа 100 мянган түхэриг хүрэтэр м[...] гэн зээлеэр үгтэхэ байгаа. Тэ[...] богонихон болзорто аша туһаяа [...] руулха һэн. Теэд энэ аргашье хэ[...] лэгдэнэгүй. «Красный Восток» [...] тель арад зондо хэрэгтэй олон ян[...] шэл амһарта үгэхэ байгаад, ган[...] архиин шэл бүтээн гаргадагаа[...] хизаарлана. Гадна, Улан-Удэ го[...] дой предприятинуудта дүй дүр[...] ехэтэй, мэргэжэлтэй хүдэлмэри[...] олон. Тэдэниие артельдэ урижа [...] раад, хөөрэлдөөнүүдые хэхэ, [...] һаа хүдэлмэришэнөөрөө тэдэ п[...] приятинуудта ошожо, түрүү а[...] методүүдтэй танилсуулха гэхэ мэ[...] хэмжээ-ябуулганууд хэгдэнэгүй.

—«Красный Восток» артел[...] ажалай журам угаа һула, — г[...] депутат Н. Х. Урбан тэмдэгл[...] Эндэ саг үргэлжэ ажалай журам[...] дэхэ ябадал үзэгдэнэ. Зарим хүд[...] мэришэд ямаршье шалтагаанг[...] гөөр 5—7 үдэр ажалдаа гаранг[...] байдаг. Цех сооһоо бэлэн хэгд[...] байһан амһартые хулгайлхашье я[...] дал бии. Энэ юун дээрэһээ бол[...] гэхэдэ, хүдэлмэришэдэй дунда о[...] гууламжын хүдэлмэри тон һул[...] табигданхай.

Партиин ЦК-гэй табиһан зори[...] нуудые «Красный Восток» ар[...] лиин хүтэлбэрилэгшэдэй хангал[...] гүйгөөр бэелүүлжэ байһан тухай [...] путат **Н. М. Гаськова** шүүмжэл[...] —Тус артелиин үйлэдбэри дээрэ [...] лодоһо гаргаха ябадал угаа [...] Тиигэбэшье, тэрээнтэй тэмсэхын х[...] ноһоо оролдоногүй. Ханын газ[...] сатирическэ хуудаһан гэжэ гар[...] дадаггүй юм. Агитаторнууд [...] бүхэнтэй үнэн сэдьхэлһээ хөөр[...] дэхын орондо миил газетэ унша[...] үнгэрдэг. Артелиингаа түрүү хүн[...] дые хүндэлжэ, олоной урда жэ[...] болгон харуулха, дүй дүр[...] лыень хэрэглэхэ, хүдэлмэришэд[...] техническэ һуралсал эмхидхэхэ [...] хэ мэтын шухала асуудалну[...] нүхэр Садовников һанаагаа т[...] даггүй гэжэ тэмдэглэбэ.

— Энэ артелиин үйлэдбэри д[...] рэ эмхи гурим байхагүй, — г[...] «Труд» артелиин түрүүлэгшэ, деп[...] тат **Ю. А. Патрушев** үгэеэ эхил[...] Энэ артель газаа досоогүй бог [...] ройдо дарагдашанхай хүдэлмэ[...] шэдтэ тусхай хубсаһаншье [...] тэхэсэ болишонхой. Үйлэдбэр[...] хэрэглэгдэхэ түүхэй эдлэл миил [...] заа хэбтэнэ.

Нүхэр Садовниковой хүдэлмэ[...] шэдтөө шэрүүн хатуугаар ханда[...] тэдэнэй эрилтэнүүдые харюуллаг[...] байһан тухай депутат **А. П. Ли[...]нова** хэлэбэ.

Сесси дээрэ райсоведэй гүйсэд[...] мой түрүүлэгшэ **В. И. Еремин** [...] хэлэһэн байна. Тэрэнэй һүүл[...] «Красный Восток» артелиин хүд[...] мэриие эрид һайжаруулха хэмж[...] ябуулганууды хараалһан шиид[...] бэри сесси баталан абаа.

Партиин райкомуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө

Партийна эхин организацинуудай эмхидхэхы үүргые дээшэлүүлхэ

Мүнөө үедэ ажахын ба культурна байгуулалтын асари ехэ, орёо асуудалнуудые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө партийна хүтэлбэриин арга методүүдые үдэрһөө үдэртэ һайжаруулха, партийна хүдэлмэриин шанар ба партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилхы үүргые дээшэлүүлхэ гээшэ шухала байна.

Иимэ асуудалнуудые шиидхэхын тулада партийна эхин организациин секретарьнуудтай саг үргэлжэ хүдэлмэрилдэг байнабди. Районоймнай коммунистнууд ажахын элдэб һалбаринууд дээрэ хүдэлмэрилнэ. Манай райондо олохон партийна эхин организацинууд тоологдоно. Жэшээнь, промышленна, транспортна ба барилгын, олзоборилгын, хэлхээ-холбооной предприятинуудай дэргэдэ 715 коммунистнуудые нэгэдүүлһэн 36 парторганизацинууд, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай дэргэдэ 125 коммунистнуудые нэгэдүүлһэн 9 парторганизаци, һургуулинууд ба дээдэ һургуулинуудта 538 коммунистнуудые нэгэдүүлһэн 22 парторганизаци, министерствонүүд, управленинүүд, элүүрые хамгаалха, культурно-гэгээрэлэй зургаануудай болон бусадшье ажахын органуудай дэргэдэ 1986 коммунистнуудые нэгэдүүлһэн 90 парторганизацинууд тоологдоно. Партийна эхин организацинуудай ажал-ябуулгые шэнжэлэн үзөөд, тэдэнэй ажалайнь онсо илгаае хараадаа абаад байхадаа, партиин райком парторганизацинуудые бэхижүүлхэ, ажалайнь харюусалга ба партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулаа. Энээнтэй хамта парторганизацинуудай секретарьнууд бүхэнтэй үдэр бүри тусхай хүдэлмэри эмхидхэгдэһэн байна. Хайшан гэжэ энэ хүдэлмэриие эмхидхэнэбибди? Нэгэдэхеэр, бүхы парторганизациин секретарьнуудай идейно-политическэ ба юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхыень бидэ хүсэнэбди. Партийна һуралсалые эмхидхэхэдээ секретарьнуудай политическэ һуралсалда ехэхэн анхаралаа хандуулнабди.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ 5 хүн, районой партийна һургуулида 8 хүн, партиин түүхэ шудалха кружогто 33 хүн, бэеэ даагаад марксизм-ленинизмын зохёолнуудые шудалдаг 98 хүн, юрэнхы эрдэм дээшэлүүлхэ һургуулинуудта 2 хүн, дунда ба дээдэ һургуулинуудта заочно һурадаг 9 хүн байгаа.

Мүн коммунистнуудай идейно-политическэ хэмжээгээ дээшэлүүлхэдэ секретарьнуудай эдэбхи ехэ туһатай байдаг. Жэшээнь, Гүрэнэй банкын дэргэдэхи партийна эхин организациин секретарь нүхэр Хадаханов өөрынгөө идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдодог юм. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ нүхэр Хадаханов политэкономи шудалха кружогто һуралсаа. Мүн Гүрэнэй банкын аппарадай коммунистнуудай болон партийнабэшэ хүдэлмэрилэгшэдэй бэеэ даагаад политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь ехэ туһа хүргэнэ. Эндэ партиин түүхэ шудалха кружок ба марксизм-ленинизмын теориие бэеэ даагаад шудалагшадай группа һуралсалай жэлые һайнаар дүүргээ.

Городые галай аюулһаа хамгаалха зургаанай дэргэдэхи партийна эхин организациин секретарь нүхэр Баланкин-эрхим пропагандистнуудай нэгэниинь юм. Тэрэ партиин түүхэ шудалха кружогой занятинуудые удха түгэлдэрөөр үнгэргэһэн байна. Мүн эндэ эмхидхэгдэһэн политһургуулиин занятинууд һайн шанартайгаар үнгэргэгдөө.

Шэлэй механизированнэ заводой дэргэдэхи партийна эхин организациин коммунистнуудай һуралсал зүбөөр эмхидхэгдээ. Бүхы коммунистнууд эдэбхитэй, оролдосотойгоор һуралсалдаа хандаа. Тус парторганизациин эдэбхеэр экономическа эрдэм шудалха 2 һургуули, партиин түүхэ шудалха хоёр кружок хүдэлөө һэн.

Партиин райком нэгэ хэды болоод лэ, парторганизациин секретарьнуудтай тусхай семинар үнгэргэдэг, дутуу дундануудынь зүбшэн хэлсэдэг, тэдэнэй һанамжые хараадаа абадаг байна. Дүй дүршэлтэй, хүтэлбэрилхы шадабаритай секретарьнуудай эмхидхэхы үүргыень дээшэлүүлхэ гэжэ оролдодог. Тиигэжэ 1954 оной ноябрь һараһаа хойшо партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэреэр ниитын ба групповой семинарнууд 7 дахин үнгэргэгдөө. Семинарнууд дээрэ иимэ асуудалнууд хэлсэгдээ: партийно-гэгээрэлэй политическэ һуралсалые хинаха формонууд ба арга методүүд тухай; үйлэдбэриин бүтээсые дээшэлүүлхэ доторой арга боломжонуудые хэрэглэхын түлөө парторганизацинуудай тэмсэл; залуу коммунистнуудые ба кандидадуудые хүмүүжүүлхэ тухай; коммунистнуудай идейнэ ба культурна хэмжээе дээшэлүүлхын тулада ямар хиналта, шалгалта эмхидхэхэб гэхэ мэтэ.

Партиин райком шиидхэгдэжэ байгаа ажахын асуудалнуудта зорюулан һара бүри суглаа хэдэг, секретарьнууд бүхэнтэй ажал-хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэдэг ба тэдэндэ заабари үгэдэг байна.

Партийна, советскэ аппарадай хүдэлмэридэ байһан горьтойхон дутагдалнуудые усадхахын хойноһоо партиин райком тусгаар оролдолго гаргана.

Партиин райком энэ асуудалаар пленум үнгэргөө. Партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилхы үүргэ дээшэлүүлхэ, советскэ эмхи зургаануудай аппарадые тодо ба үндэр дээдэ культуратай болгохо тухай тогтоол тус пленум дээрэ абтаа һэн.

Элүүрые хамгаалха министерствын, Забайкаллесэй комбинадай ба хүүгэдэй хоёрдохи больницын дэргэдэхи парторганизацинуудай хүдэлмэри тон муугаар табигдаһан байгаа. Эдэ эмхи зургаануудта ажалшадай мэдүүлгэ, гомдолго удаан саг соо хаража үзэгдэдэггүй, захиралта заабаринууд удаарулагдадаг, албан хойрог ябадал үзэгдэдэг байба. Албахаагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулагдадаггүй шахуу һэн. Партиин райком эдэ парторганизацинуудай секретарьнуудай тоосоо партиин райкомой бюро дээрэ хаража, тэдэндэ тусхай хэмжээ абаһан ба туһаламжа үзүүлһэн байна. Тус парторганизацинуудай ажал хүдэлмэри зарим тэды һайжараа. Үе үе болоод лэ һайн бэлэдхэлтэйгээр, партийна суглаан үнгэргэгдэдэг, аппарадай хүдэлмэрилэгшэдтэ политическэ темэнүүдээр лекци, элидхэл уншагдадаг болоо. Аппарадайнгаа ажал хүдэлмэри һайжаруулхын тулада мүн коммунистнуудшье оролдодог, ажалшадай гомдол ба мэдүүлгэнүүдшье саг соогоо зүбшэн хэлсэгдэдэг болоһон байна.

КПСС-эй райком дүй дүршэлтэй секретарьнуудай тоосоое шагнажа, тэдэнэй хүтэлбэрилхы шадабариие дэлгэрүүлэн тарааха гэжэ оролдодог.

Партийна эхин парторганизацинуудай секретарьнуудта бодотоор туһалхын түлөө партиин райком үдэр бүри тэдэнтэй хөөрэлдэжэ, дутагдалнуудынь элирүүлжэ, тэдэнэй ажалынь хинан шалгажа байдаг.

Энэ ажалда партиин айкомой гэшүүд, штатна ба штатнабэшэ инструкторнууд болон партийна аппарадай бусад хүдэлмэрилэгшэд хабаадуулагдадаг. Иимэ ехэ хүсэ хэрэглэжэ, секретарьнуудай үдэр бүриин ажалда бодото туһаламжа үзүүлнэ. Партийна суглаанда бэлэдхэхэ, партийна суглаа үнгэргэхэ, хүдэлмэриин түсэб табиха, партийна дээдэ органуудай директивэнүүдэй ба тогтоолнуудай, партийна суглаанай тогтоолнуудай дүүргэлтые шалгаха тухай заабаринууд үгтэдэг. Секретарьнуудай зариманиинь партийна суглаан дээрэ хэлэгдэһэн коммунистнуудай шүүмжэлэлые ба һанамжануудые бэелүүлхэ тушаа анхаралаа багаар табидаг байна. Партиин райкомой түлөөлэгшэд партийна суглаанай боломсоор гү, али нэгэ хэды саг болоод лэ тэдэндэ туһаламжа хүргэдэг, һанамжаяа хэлэдэг юм. Зарим ушарта райкомой түлөөлэгшэнэр нэгэ парторганизацидаа хэды дахин ябажа, шүүмжэлэлдэ ороһон асуудалнуудай дүүргэлтые шалгадаг. Иигэжэ ажаллахадаа райкомой түлөөлэгшэдэй ба парторганизацинуудай секретарьнуудай харюусалга дээшэлүүлэгдэдэг. Мүн партийна суглаанай тогтоолнууд, коммунистнуудай шүүмжэлэлнүүд саг болзор соогоо дүүргэгдэдэг байна.

Үнгэрэгшэ тоосоото-һунгуулиин партийна суглаануудай эсэстэ партийна организацинуудай хүтэлбэридэ нилээд олон шэнэ хүнүүд дэбжүүлэгдээ. Одоол эдэ нүхэдүүдтэ туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэй. Партиин райком шэнэ секретарьнуудай хүдэлмэридэ бодото туһаламжануудые үзүүлхые оролдоно. «Коммунистнуудай идейнэ ба культур[на] хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө ям[ар] хүтэлбэрилхы хүдэлмэри ябуул[...] энэ хүдэлмэриин ябаса яажа хин[...] даха, шалгагдаха ёһотойб» г[...] асуудалаар партийна эхин орга[ни]зациин секретарьнуудтай семи[нар] үнгэргэгдөө.

Партийна эхин организациин с[ек]ретарьнуудай хододоо өөһэдөө э[...] хи гаргадаг, предприяти ба [...] зургаануудай ажал хүдэлмэри һ[ай]жаруулха, доторой нөөсэ хүсые, [...] га боломжонуудые олодог шада[ба]ритай болохо хэрэгтэнь партиин р[ай]ком туһалха гэжэ оролдоно. Мү[н] олонхи парторганизацинууд пар[тий]на суглаан дээрээ ажахын о[...] асуудалнуудые зүбшэн хэлсэ[жэ] ажалайнгаа дутуу дундануу[д] саг соонь усадхадаг боложо бай[на]. Мүн партийна суглаануудшье һ[а] бэлэдхэлтэйгээр, һара бүри үнг[эр]гэгдэдэг болоо.

Партиин райком ажахын бо[лон] политическэ асуудалнуудые шиид[хэ]хэдээ партийна эхин организа[ци]нуудта түшэглэдэг, тэрээн дээрэ[һээ] тэдэнэй хүтэлбэрилхы үүргэн[ь] дээшэлээ. Районой предприятину[уд] болон эмхи зургаануудта партийн[а] эмхидхэлэй, партийно-политичес[кэ] хүдэлмэри зарим тэды һайжара[а]. Ажалшадай политическэ ба ажал[ай] эдэбхи хэшээл нилээд дээшэлһ[эн] байна. Мүн ажахын ба политичес[кэ] кампанинууд саг болзор соогоо һа[йн] шанартайгаар үнгэргэгдэдэг бол[о]һон байна.

Гэбэшье, партиин райком хүт[эл]бэрилхы үүргэеэ хүсэд дүүрга[жа] шадаадүй. Партийна эхин органи[за]циин секретарьнуудай хүдэлмэрт[э] үшөөл бага анхарал табигда[на]. Тиимэ туладань партиин рай[ком] саашадаа энэ шухала хүдэлмэри[иие] бүри һайжаруулхын тула оролдо[хо] зэргэтэй.

С. БАДМАЦЫРЕНО[В]
партиин Городской райком[ой] секрета[рь].

Колхозой центрнүүдые, хүдөө тосхонуудые бүри болбосон түхэлтэй болгоё, арад зоной культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангая!

Хүдөө нютагуудта бани, мүн санитарна бусад түхеэрэлгэнүүдые олоор бария

Медицинскэ эмхи зургаануудай манай республикада жэл ерэхэ ...н олошорно. Амбулаторинууд ...он фельдшерскэ пунктнуудай, ...тково больницануудай тоогой ...орхотой хамта, дээдэ болон ...да эрдэмтэй медицинскэ хүдэл...лэгшэдшье олошоржо байна.

...үдөөгэй ажалшадта жэл ерэхэ ...ри медицинскэ туһаламжа һай... үзүүлэгдэдэг болоо. Рентге...скэ шэнэ аппарадуудаар, мүн ...ад һайн түхеэрэлгэнүүдээр хан...даһан аймагай больницанууд ма... республикада үсөөн бэшэ бии. Тэдэ больницануудта бэлэдхэл...дүй дүршэл ехэтэй болоһон вра...д ажалладаг. Аймагай больница...ай главна врачууд: А. И. Ава... Н. Г. Божедомов, Н. Н. Кузне... Б. Х. Антохонов, Ц. Б. Харпу...ва, В. А. Тутубалин, Р. И. Ку...ова, мүн бусадшье мэргэжэлтэй ...чууд хүдөөгэй ажалшадай дун...хүндэтэй болонхой. Залуу вра...уд Теремецкий, Устинова, Мясое...а гэгшэд ажалшадай зүгһөө мүн ...һайн сэгнэлтэ абадаг юм. Айма... главна врачуудай олонхинь хи...ическа орёо бэрхэ операцинуу... хэжэ, холын аймагуудай ажал...дта саг соонь зохихо медицинскэ ...аламжа үзүүлдэг болонхой.

...Имагтал Октябрьска револю...ин илан мандаһанай, бурят-мон...и арадта Коммунистическэ пар...ин, Советскэ правительствын ...тэ ёһоной анхарал оролдол... гаргадагай ашаар манай респуб...ада медицинскэ иимэ олон эмхи ...гаанууд байгуулагдаа.

...олбосон түхэлтэй болоһон хүдөө ...хонууд республикадамнай мү...нилээд олошорбо. Тиимэ тосхо...удта типовой проектээр баригда...ан һайн клубууд, улаан булангууд, ...ни, мүн санитарно-техническэ эл... түхеэрэлгэнүүд байгуулагдан...и.

Медицинскэ олон тоото хүдэлмэ...рилэгшэд МТС-үүдэй механизатор...удай, колхозпигуудай бэеын ...үрые шалгаха зуураа, хү... тосхонуудта санитарно-гэгээрэ... ехэ хүдэлмэри хэнэ. Колхозууд... шэнэ барилгануудые бариха, ...рмэ болон гүүртэнүүдые болбо... түхэлтэй болгохо хэрэгтэ тэдэ... эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

...олбосон түхэлтэй центрнүүдэй ...ошорбошье, ниитын банигүй кол...нууд үшөөл бии байһаар. Зарим ...үрин газарнууд болон малай ...рмэнүүдтэ типовой баниин үгы ...айхаһаа гадна, уборношьегүй бай...н. Закаменай аймагай колхозуу... олохон түрүүлэгшэнэр бани ба...ха хэрэгтэ һаналаа табидаггүй ...йна. Зимка, Улентуй, Енгорбой гэжэ тосхонуудта, «Победа», Ждановай нэрэмжэтэ колхозуудта мүнөөшье болотор бани баригдаагүй байһаар. Эдэ колхозуудай гэшүүд банигүй дээрэһээ ариг сэбэрые сахиха, элдэб үбшэнүүдһээ һэргылхэ арга үгыдэнэ. Дээрэ дурсагдаһан тосхонуудта типовой уборнонууд үгы юм.

Молотовой нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Б. Дугаров), Маленковой нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр С. Гырылов) колхозуудай культбазануудта бани бии байбашье, түлигдэдэггүй юм. Молотовой нэрэмжэтэ колхозой центртэхи бани соо правлениин байрлаһан дээрэһээ колхозпигуудынь аяар Городок город ошожо банида орохо баатай болодог.

Ахын аймагта мүн лэ иимэрхүү байдалтай юм. Бани бариха тухай тогтоолые аймгүйсэдкомой олон дахин гаргабашье, эдэ тогтоолнуудые колхозой правленинүүд бэелүүлдэггүй байна. Аймаг дотор мүнөө үедэ ехэ хэмжээнэй барилга хэгдэжэ байбашье, бани, санитарно-техническэ элдэб түхеэрэлгэнүүдые бариха хүдэлмэри хараалагданагүй. МТФ-гэй, мүн ОТФ-гэй фермэ болон гүүртэнүүдтэ бани, уборно баригдадаггүй байхаһаа гадна, мүн колхозой центрнүүдтэшье баригданагүй.

«Улаан Шарза», «Ким», «Улаан Аха», Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай олохон фермэнүүдтэ банигүй байһаар. Мүн колхозуудта санитарно-техническэ түхеэрэлгэнүүд баригданагүй.

Ахын, Закаменай аймагуудта ажалладаг медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд хүдөө тосхонуудай ажалшадай дунда санитарна, мүн һэргылэлгын хүдэлмэриие ехэ багаар хэнэ. Тэдэнэр малай холын фермэ болон гүүртэнүүдтэ, тракторна бригадануудта, мүн колхозой центрнүүдтэ ажалладаг хүнүүдэй ариг сэбэрые хэр зэргэ сахижа байдагыень шалгадаггүй байна. Тэдэнэр элүүрые хамгаалгын талаар саг үргэлжын комиссинуудай гэшүүдтэй зүбшэжэ, санитарна комиссинуудые байгуулнагүй.

Хүдөө ажахые эрид хүгжөөхын түлөө хүдөөгэй ажалшадай эршэмтэйгээр ажаллажа байһан мүнөө үедэ хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, санитарна түхеэрэлгэнүүдые олоор бариха асуудалда шухала анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Энэ асуудалда үдэр бүриин анхарал хандуулха гээшэ партийна, советскэ, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй арюун уялга болоно.

С. Бороноев, республиканска больницын главна врач.

Парикмахерска бии болгохо хэрэгтэй

Байкало-Кударын аймагай Оймур ...хондо хүн зон олоороо ажаһуу...даг юм. Мүн эндэ зэргэлээд хүдөө ...ахын хоёр артельнүүд, Дубинин...а загаһанай завод, «3-я пятилет...» гэжэ олзоборилгын артель бии. ...бэшье, эндэхи ажалшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэнүүд гүйсэдөөр хангагданагүй. Тэндэ мүнөө болотор парикмахерскашье үгы байһаар. Үһөө заһуулхын тулада Оймур тосхонойхид ондоо тээшээ ошохо баатай болоно.

В. Булутов.

Банигүй колхоз

Бичурын аймагай «Коммунизм» колхоз бани барижа эхилһээр гурбан жэл болоо. Теэд тэрээнээ мүнөө болотор хүсэд барижа дүүргээдүй байһаар. Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд бани барилгые түргэдхэхын тулада бодото анхаралаа табимаар болоо гэжэ һанагдана.

В. Ширипов, Д. Гомбоев.

Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо

ШЭНЭ МАСТЕРСКОЙ БАРИБА

Таряанажалай 2-дохи бригада (бригадирынь нүхэр С. Д. Ленхоев) энэ жэлдэ бригададаа мастерской шэнээр бариба. Эндэ модошо ба түмэршэ дарһашуулай хүдэлмэрилхэ байранууд ами амяараа баригдажа дүүргэгдээ. Мүнөө досоохи түхеэрэлгэнүүдынь хэгдэжэ байна. Мастерскойнь хашаатай, бригадын мэдэлэй машина болон бусад зэр зэмсэгүүдые хадагалха сарайтай юм.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ АЖАБАЙДАЛ ҺАЙЖАРНА

Колхозой олзо доход жэл бүри ехэ боложо, колхознигуудай ажабайдал улам һайжаржа байна. Колхознигууд өөһэдтөө шэнэ гэрнүүдые олоор барина. Энэ жэлдэ 11 гэр шэнээр баригдаа, 20 гэр һэльбэгдэн заһагдаа. Һүүлэй хоёр жэл соо 18 гэр шэнээр баригдажа, 70 гэр шэнэдхэн заһабарилагдажа колхозниггуудта үгтөө.

САМОЛЁДООР ТАРЯАНАЙ БУРТАГ ҮБҺЭ ҮГЫ ХЭБЭ

Энэ жэлдэ 107 гектар таряанай газарта түрүүшынхеэ самолёдоор таряанай буртаг үбһэн үгы хэгдэбэ. Тэрэнэй ашаар таряанай буртаг үбһэн үхэжэ, таряан һайнаар ургажа байна.

ОЛЗОТОЙ ФЕРМЭ

Энэ жэлдэ хониной-товарна фермэ нооһо хайшалалгые богонихон болзор соо дүүргэжэ, эрхим шанартай нооһо гүрэндөө тушааба. Тиин колхоз 32000 килограмм нооһо тушаажа, 160 мянган түхэригэй олзо оруулба. Энэ жэлдэ хонидойнь тоо 6 мянган болохо юм.

ТҮРҮҮ ҺУУРИ ЭЗЭЛБЭ

Р. Д. Новокрещинэй хүтэлбэрилдэг таряанажалай 1-дэхи бригада 90 тонно набшаһата тэжээл бэлдэжэ, колхоз соогоо түрүү һуури эзэлбэ.

Энэ бригада партийна бюрогой ба правлениин заседаниин шиидхэбэреэр колхозойнгоо хүндэлэлэй доскада бэшэгдээ.

Б. Шагжитаров.

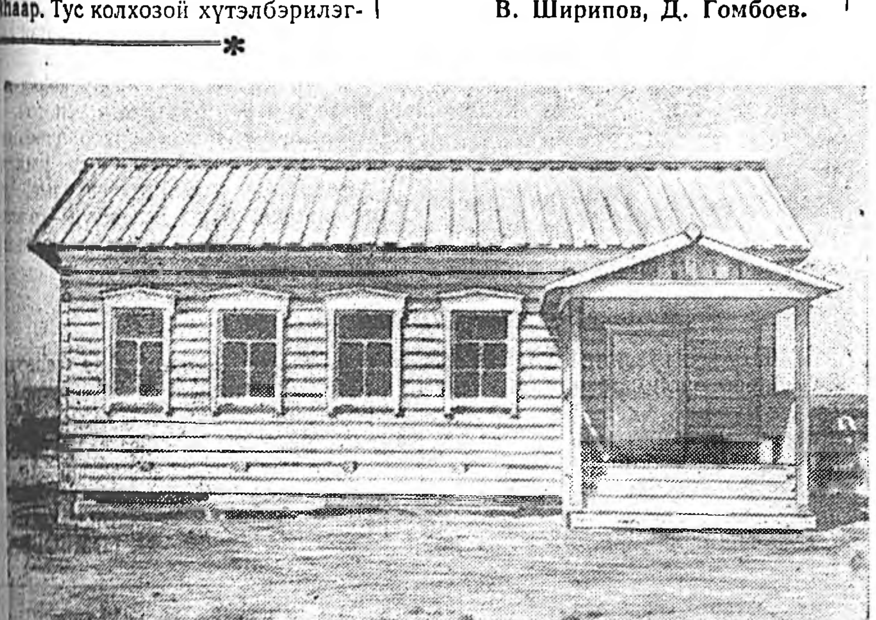
БИЧУРА.

Ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлнэ

Республикын томохон предприятинуудай нэгэн болохо мяха-консервын комбинадта мал үүсэлжэ эхилхэ үе дүтэлжэ байна. Тиимэһээ үүсэлэгдэһэн малай мяха амһарталха ханза, бочконуудые олоорнь бэлэдхэхэ ёһотой болоно. Мүнөө тарна цехын хүдэлмэришэд абаһан уялгаяа бэелүүлхын тула эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай. Модон бочконуудые хэдэг дарһашуул Иванов, Синицын, Пущин, Скороход гэгшэд үдэр бүриингөө даалгабариие 180—200 процент хүрэтэр, һайн шанартайгаар дүүргэнэ. Тэрэшэлэн ханза хэгшэд һайнаар хүдэлмэрилнэ. Илангаяа нүхэд Ангарова, Дульзинова, Бурлакова, Серебрякова, Петрова болон бусад халаанайнгаа даалгабариие нэгэ хахад, хоёр дахин үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон нүхэд Ковригин, Кожевникова, Павлова, Теребеева болон бусад халаан бүхэнэйнгөө даалгабариие 170—200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Ц. Тибашкеев.

Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой Табангут гэжэ нютагта культбазын шэнэ байшан баригдажа һаяшаг дүүрэе. Тэрээн соонь сценэ, кинобудка болон бусад түхеэрэлгэнүүд бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: культбазын шэнэ байшан.

Декабрист Н. А. Бестужевта зорюулагдаһан научна сесси болобо

Дворянска революционернүүд-декабристнуудай хэһэн тэмсэл манай ороной түүхэдэ мартагдашагүй хуудаһан боложо оронхой. «Хаанта засагта эсэргүүсэһэн революционно хүдэлөөе 1825 ондо Росси түрүүшынхеэ хараа, тиигээдшье энэ хүдэлөөн гансал дворянуудаар эрхилэгдэһэн байгаа» гэжэ В. И. Ленин бэшээ һэн. Эдэ түрүүшын дворянска революционернүүд хаанта засагай үжэжэ, үмхиржэ, тэрэнэй үндэһэ һууриин элэжэ эдигдэжэ байһые мэдэдэг байгаа. Зүгөөр, декабристнууд революционно тэмсэлдэ бодоходоо арад зондо түшэглэхэ, тэдэнтэй хани халуун барисаатай байха, тэдэниие ударидан, хүсэл зоригыень бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ ёһотой гэжэ һайса мэдэхэгүй байгаа. Тиимэ туладаа декабристнуудай восстани дарагдаа һэн.

В. И. Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор, эдэ революционернүүдэй мэдэсэ багахан, арад зонһоо хэлэшэгүй холо, тэдэнтэй холбоогүй байгаа. Тиибэшье, тэдэнэй хэрэг мнин хосороогүй.

Восстаниин дарагдаһанай һүүлээр 5 декабристнууд саазалагдаһан, бэшэниинь сүлэгдэһэн юм. Сибирь руу сүлэгдэһэн декабристнуудай тоодо Николай Александрович Бестужевороно. Н. А. Бестужев хадаа ород арадай элитэ ехэ түлөөлэгшэ, дворянска революционер, декабристнуудай хүдэлөөнэй эгээл эдэбхитэй эмхидхэгшэдэй нэгэниинь, бурят арадай нүхэрынь ба багшань байгаа. Энэ элитэ ехэ революционер-декабрист Николай Александрович Бестужевай наһа бараһаар 100 жэл болоһонойнь ойдо зорюулан, СССР-эй Наукануудай академиин түүхын наукануудай ба литературын отделенинүүдэй хабаадалгатайгаар Бурят-Монголой культурын научно-шэнжэлэлгын институдай эрдэмэй соведэй эмхидхэһэн научна сесси июлиин 26—27-до Улан-Удэ городто болобо.

НИИК-ын директор, филологическа наукануудай кандидат Ц. Б. Цыдендамбаев научна сессиие нээбэ.

«Н. А. Бестужевай ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай» түүхын наукануудай кандидат А. К. Золотоев элидхэл хэбэ. Декабрист Бестужевай хайшан гэжэ хүмүүжэһыень, тэрэнэй үзэл ба занг абариин бүридэһые элидхэлшэ тодоор харуулаа.

Гэртэхинэйнгээ ба нүхэдэйнгөө нүлөөлэлгэһөө боложо, Николай Бестужев бага наһанһаа хойшо эхэ орондоо, арад зондоо дуратай, крепостной эрхые ба хүниие хүнэй дарлаха ябадалые буруушаадаг һэн гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Н. А. Бестужев социально-политическэ үзэлөөрөө таряашадые сүлөөлхэ, арадай түлөөлэгшэдэй эрхые үргэдхэхэ, республика бии болгохо хүнүүдэй талые баридаг байгаа.

1827 оной декабрь һарада Николай ба Михаил хоёр бэшэ нүхэдтэеэ Сибирьтэ сүлэгдэжэ ерэһэн юм. Хэлэжэ болошогүй зоболонтой байдалда байбашье, эдэ декабристнууд хүсэл зоригоо хухараагүй.

Илангаяа Николай Бестужев илгарһан байна. Тэрэ наукануудые, литература ба искусствые шудалан үзэхын түлөө үсэд шанга оролдолго саг үргэлжэ гаргадаг һэн.

Н. Бестужевай түрмэдэ һууха болзорынь 1839 ондо дүүрэжэ, Селенгинскдэ байхаяа ерэһэн байна. Эндэ байхадаа хоёр ахадүүнэр элдэб ажал хэдэг байгаа. Тэдэнэр газарайшье ажал эрхилээ, хонишье үдхөөд үзөө. Мүн декабристнуудай техническэ бэлиг шадабаринь шалгаржа гараа. Жэшээнь, часай, ювелирнэ ба оптическа мастерскойнуудые нээһэн юм. Бурядууд тэдэнэй һурагшадынь болодог һэн.

Ахадүү Бестужевууд болон бусад декабристнууд Байгал шадарай арад зоной культурна байдалда ехэхэн нүлөөлгэ үзүүлээ.

Мүн тэдэнэр гэрнүүдыешье баридаг, сэсэрлиг һайхан сад ургуулдаг, огородой эдеэ таридаг, һуурин зоной дунда городой культура тараадаг, бүхы ажал хүдэлмэреэрээ жэшээ харуулдаг байгаа.

Тэдэнэр үгытэй зондо туһалдаг, нютагай бурядуудтай тон дүтын холбоотой байһан юм. Тиимэһээ бурядууд тэдэниие ехээр хүндэлдэг, маниие үмөөрхэ хүнүүд гэжэ тоолодог байгаа. Декабристнуудшье бурядуудые магтадаг, үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг бэлэй. Тиимэһээ Н. Бестужевые «Улаан наран» гэжэ бурядууд нэрлэдэг байба.

Н. Бестужев үнэхөөрөө оролдолго гаргажа, бурят хэлэ, бурядай байдал, абари зангыень, үмдэдэг хубсаһыень, нютагайнь байгаалиие, ургамал, ан амитаниень мүн лэ шэнжэлдэг һэн.

«Галуута нуур» гэжэ бурят арадай этнографи ба фольклорто зорюулһан очерк соогоо Н. Бестужев бурядуудай ажал хүдэлмэри хэхэ дурые, тэдэнэй һанаамгайень ба хүндэлөөшэ заншалыень тусгаарлан тэмдэглэнэ. Энэ очерк соогоо мүн бурядуудай оюун бэлиг тухай тэрэ иигэжэ бэшэнэ: «Бурядуудай оюун бэлиг тухай хэлэхэ болоо һаа, тэдэнэр, миниин һанахада, хүн түрэлтэнэй түрүү үндэһэ яһатантай нэгэн адли ябана». Мүн энэ очерк соогоо лама бандинарай хооһон мэхэшэд байһыень элирүүлэн, ламанар хадаа бурят арадай яра шарха гээшэ гэжэ бэшэнэ.

Ахадүү Бестужевууд болон бусад декабристнууд гэгээрэлэй ба педагогическа ехэхэн хүдэлмэри ябуулдаг, бурядуудта медицинскэшье туһаламжа үзүүлдэг байгаа.

Арбуза, дыня, тамхи ба парник соо огородой эдеэ тарихые таряашад, агрономуудшье тэдэндэ заалгадаг һэн.

Тиихэтээ хамта Н. Бестужев политическэ, научна хубилалтануудтай, ородой ба Европын наукын, литературын амжалтануудтай танилсажа байдаг һэн. Илангаяа түрүү революционно һанал бодол харуулдаг уранзохёолшодой зохёолнуудые Н. Бестужев һонирхолтойгоор уншадаг байгаа.

Бурядай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаров Н. Бестужевта хоёр дахин айлшалһан юм.

Н. А. Бестужев хадаа эхэ орондоо, арад зондоо дурладаг, ёһотой патриот һэн. Эхэ оронойнгоо сэсэглэн һалбархын, арад зонойнгоо энхэ амгалан, жаргалтай байдалтай болохын түлөө тэрэ өөрынгөө бүхы хүсэ шадалые, оюун бэлигые дууһан үгэһэн байна. 1855 оной майн 28-да Николай Александрович Бестужев наһа бараа һэн.

Н. Бестужев оюун бэлиг ехэтэй, үргэн дэлисэтэй эрдэмтэн, патриот, элитэ ехэ дворянска революционер, үнэхөөрөөл арад зониие гэгээрүүлэгшэ байгаа гэжэ элидхэлшэ Золотоев тэмдэглэнэ.

Николай Александрович Бестужев олон янзын эрдэм шудалһан, өөрөө түүхэшэн, экономист, уранзохёолшо, литератор, этнограф, фольклорист, уранзурааша, актер, физик, астроном, техник ба ухаалан зохёогшо байһан юм.

Тэрэ өөрынгөө эрдэмые саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ, олоһон эрдэмээ арад зондо дамжуулан үгэхэ гэжэ оролдодог, үгэдэгшье һэн. Илангаяа манай эндэ культура ба экономикын хүгжэхэ хэрэгтэ ехэхэн туһа хэһэн байна.

Н. А. Бестужевай хэһэн хэрэгыень агуусхэ ород арадта, мүн бурядшье арадта хэтэдээ мартагдахагүйнь лабтай гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ.

Һүүлээрнь «Н. А. Бестужевай историческа үзэлнүүд тухай» элидхэл СССР-эй Наукануудай академиин дэргэдэхи түүхын институдай научна сотрудник, түүхын наукануудай кандидат Г. Павлова хэлэбэ.

Ородой культурын ба наукын хүгжэлтэдэ дворянска революционернүүд ехэхэн нэмэри хэһэн юм гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Өөрынгөө историческа үзэлөөр Н. Бестужев дворянска революционернүүдэй үзэлһөө халинги, революционно демократуудай үзэлтэй дүтэрхы байгаа.

Мүн «Н. А. Бестужев—литератор» гэһэн элидхэлые СССР-эй Наукануудай академиин дэргэдэхи М. Горькиин нэрэмжэтэ дэлхэйн литературын институдай научна сотрудник, филологическа наукануудай доктор К. Пигарев хэлэбэ. Н. Бестужев мемуарнуудые, литературна очеркнуудые бэшэһэн байна. Уранһайханайнгаа талаар тон һайн зохёолынь «Шлиссельбургын станци» болоно. Энэ зохёол соогоо Н. А. Бестужев ехэ литературна бэлигтэй байһанаа харуулаа.

Удаалуулан «Бестужев—фольклорист» гэһэн элидхэлые филологическа наукануудай кандидат Л. Элиасов хэлэбэ.

«Голландиин заншалнууд» гэжэ хүдэлмэри соогоо Н. Бестужев прогрессивнэ, түрүү үзэлнүүдые харуулна. Фольклор хадаа ородой, мүн бусадшье литературын эшэ үндэһэниинь болоно гэжэ Н. Бестужев тэмдэглэһэн байгаа. Мүн «Галуута нуур» гэжэ очерк соогоо Н. Бестужев бурядууд поэзитэй юм гэжэ тон түрүүн тодорхойлоо һэн. Бурядай үльгэрнүүд өөһэдынгөө бэеэ даанги удха найруулгатай гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

«Н. А. Бестужевай этнографическа хүдэлмэринүүд тухай» түүхын наукануудай кандидат Б. Д. Цибиков элидхэл хэбэ. Н. А. Бестужев арад зондо дуратай, тэдэнэй ажабайдалые һонирхолтойгоор шэнжэлдэг байһанаа этнографическа хүдэлмэринүүд соогоо элитээр харуулаа.

Иркутска университедэй доцент Ф. А. Кудрявцев Н. А. Бестужевай урдань мэдэгдээгүй байһан хүдэлмэри тухай мэдээсэбэ.

Элитэ ехэ дворянска революционер Н. А. Бестужевта зорюулагдаһан научна сессидэ республикымнай культурын түлөөлэгшэд, эрдэмтэд, багшанар, литераторнууд, промышленностиин болон хүдөө ажахын түрүүшүүл хабаадаба.

ЗАЛУУ БЭШЭГШЭДЭЙ ЗОХЁОЛНУУДҺАА

Цыремпил ДОРЖИЕВ

Миниингээ хойноһоо ошоорой

Ахань холо мордохонь...
Атаархаба дүрбэтэйхэн дүүнь:
«Хүлеэ, бишье ошохомни» — гэн
Түхеэрэлсэжэ оробо түргэн.

Үмдэбэ дэгэл малгайгаа,
Үзэбэ, шэрэбэ нааданхайгаа,
Ойро-ойрохон алхалһаар
Ошобо үүдэндээ, ябалсахаар.

Мушхуу һүүлтэй һармагшанаа,
Маяа хүлтэй баабгайханаа
Мартаад, орхёод байһанаа
Машина дээрээ табибал даа.

Энээниие хаража байхада,
Энеэдэтэй, бүришье хүхюутэй.
Ахайнь гартаа абахадан
Аргадаба дүүхэнээ баяртай:

— Мүнөөдөө арайл багаханши,
Ургыш даа бэеэ хүсэн.
Һурахаш, хүхюун ажаллахалши,
Хүлеэ даа, дүүхэймни, тэсэн.

Һамдаа адляар амгалан
Һаруул замаар мордоорой.
Шэнэ газар ашаглахаар,
Миниингээ хойноһоо ошоорой.

В. ПЕТОНОВ

Түрэлгын гэртэ

Түрэлгын гэртэ түргэн
Таксигаар асарбаб һамгаяа.
Хүлеэдэг залын үргэн —
Үүрэй сайха үды хаяа...

Үдэр лэ шамдуун болоһой!
(Иихэдээ болоболби аба хүн).
Хүбүүн байха гү, басаган гү?...
Хүбүүн лэ байха болтогой!

Хүдэлнэ булгилан зүрхэмни:
«Хэнээ һажаахаб, хүүгэмни?»
Һамааргажа бэеэ, налайгааб —
Һайнаар һажааха баабайгаа.

Хүбүүншье, басаганшье хадаа
Хүндэтэй байхаш маанадтаа.
Хөөхэйм, абадаа түргэлыш даа,
Хүлеэжэ яданаб баярлаһандаа.

Д. УЛЗЫТУЕВ

Оперно театрын байшан соо

Оперно театрын
Уужам гоё байшан соо
Ромео, Джульетты
Хаража һуунабди...
Инагуудай дурые
Бэе дээрээ үзөөд,
Эжэлүүдгүй, зүрхэнһөө
Хара буунабди...
...Энэрхы амарагаа
Һүүлшынхеэ шэртэжэ,
Эһээһэн, дүлэтэмэ
Хороор Ромео ундалаа.
Дурлаһан Джульеттэнь
Нойрһоо һэрин үндыжэ,
Дабтамал хутагаарнь
Бэеэ хадхан алдалаа...
...Инагни, яабабши?
Намдаа нэнгэн налайгаад,
Илдамаар, шэшэрһээр,
Хасараа мүртэм няабалши.
Ажалша гарыем
Хоёр гартаа адхаад,
Аалихан, сэдьхэлһээ:
«Дуратайб» — гэбэлши...

Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо hайхан болоhон Малшадай үдэрт» аймагай Пионернүүдэй ордоной хүүгэд ерэжэ концерт табиба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа). В. Михайлова, Л. Парушутинская, Н. Чебаева болон бусад «Ород хоороводно хатар» гүйсэдхэжэ байна. А. Алгазинай фото.

Мартагдашагүй уулзалга

☆

(Замай тэмдэглэлнүүд)

☆ ☆

Иркутск городhоо зүүн хойшоо зурыhан дардам харгыгаар табилуулхада зүгөөргүй hонин даа: Ангарын долгёор амисхаалhан дуулим хонгор нэбшээн үнышэ эльбэн эльбэн эрхэлүүлхэ, сэсэг намаагаа хэдэрhэн хада майлануул, үсхэн үндэр тарнягаа нэбшылтэhэн үргэн ехэ полинууд нюдыел баясуулан харагдаха. Энэ жэлдэ элбэг ехэ бороо хуратай байгаа гэжэ хүнэй хэлээшьегүй hаа, мэдэхээр.

Баян дэлгэр ажаhуудалтай тосхонууд байд гээд лэ замдамнай дайралдана. Теэд ямаршье тосхондо, алиншье талаhаань хүрэжэ ерэхэдэмнай нэгэл онсо өөрэ тэмдэг заатагүй харагдадаг байгаа. Энэнь бүхы нютагуудаар бодхоогдожо байhан байрын шэнэ гэрнүүдэй гү, али уужам салуу малай байрануудай, заhабарилагдажа байhан хүүргэнүүдэй гү, али hургуулиин байшангуудай толотомо сагаан үнгэ зүhэ бшуу.

Бидэнэр саашаа яба ябаhаар байтараа Боханай аймагай центртэ хүрэжэ ерэбэбди. Тэрэнэй гол үйлсэдэ оршоhон гоё гэгшын хорёон соо бурядай эрэлхэг хүбүүн Павел Балтахиновта табигдаhан памятник алтарма hайхан үнгөөрөө холоhоо харагдана.

Наранай арюунда орохо багта Эдэ голой урда бэеэр зүүлжээ Шунта тосхон орожо ябаа hэмди. Бөө хадын оройгоор үдэшын hэрюу даана. Июль hарын нэгэ дулаахан үдэр барагдажа байгаа бэлэй. Сагаан шулуунуудые суглуулан ябталаад, «Эб найрамдал мандаха болтогой!» гээд hылэжэрхиhэн угаа ехэ уряа лозунг мантан хадын сээжэ дээгүүр аржына. Орохо наранай hүүлшын туяанууд тэрэнэй үзэг бүхэндэнь тудажа, айхабтар ута аргамжаар татажа байhандал үзэгдөө hэн...

Эдэ голые ойможо хойто эрьедэнь гараад, үдэшын үнеэ hаалгаар Шунта тосхон хүрэжэ ерээбди. Үбhэ ногооной, hүнэй, аргалай унайн үнэр маниие угтаба. Эндэ ябажа үзөөгүй байhан туладаа хүнүүдтэ замаа заалгаха ушартай болобобди.

— Аполлон Андреевичынхиие hурана нит? — гээд үнеэгээ hаахаяа түхеэржэ байhан нэгэ эхэнэр захын айлай хотон соо манhaa hөөргэдэн асууба.

— Тээ тэрэ зүүн хойно, наашаа гурбан сагаан шагаабаритай турада байдаг,—гэжэ наранда дүрэжэ хүри улаан болоhон гараараа тэрэ заана. Ажал хэжэ байhан хүнүүд гэжэ тэндэхи бүхы юумэн гэршэлнэ. Үбhэнэй хүдэлмэриhөө hаял ороо хэбэртэй, hуури хэжэ ерэhэн сэл ногоохон үбhэн, аса, тармуур газаа байhан ута тэргэ дээрэ харагдана.

— Тэрэ, шэнэ гэр гү,—гээд бидэнэр hураадхибабди. Юуб гэхэдэ, Аполлон Андреевичын 60 наhанай ойдо Усть-Ордын ажалшад үльгэршэндөө шэнэ гэр барижа үгөө юм гэжэ дуулаhан байгаабди.

—Бэшэ, бэшэ, тэрэ саана адуунай байрын баруун тээхэнэ байhан тура. Аполлон Андреевич шэнэ соолдоо үшөө ороодүй байна, — гэжэ тэрэ эхэнэрнай мандаа ойлгуулба.

Заалгажа абаhан гэртээ тээ дүтэлжэ ябахадамнай Аполлон Андреевичын хүгшэн Александра Ивановна маниие угтан ерэбэ.

Мэндэ амараа хэлсэбэбди.

— Орогты, холоhоо ерэhэн айлшад! Аполлон Андреевич гэртээ, — гэжэ маниие уриба.

Аполлон Андреевич, жара гаража ябаашье hаа, уршалаагүй нюуртай, гэрэл татама сагаан үhэтэй, дунда зэргын бэетэй, нюдэндөө хара шэлтэй хүн, богоhынгоо газаа тээхэнэ үүлэн тушаагаа байгаад, манай хөөрэлдэhөөр ерэжэ ябахые шагнаархан, нариханшье hаа, хүдэр бата гараа энеэбхилэн hарбайба.

Хүндэтэ үльгэршэнэйнгээ золто гарые халуунаар адхан амаршалбабди.

— Орогты гэртэ, хөөрэгты: Бурят-Монголоорнай hонин юуб? — гэжэ Аполлон Андреевич эгээн түрүүшээр асууба. Манай эндэ бии болоhон шэнэ журнал тухай, залуу уранзохёолшодой бэлэдхэгдэжэ байhаа конференци тухай болон бусад hонинуудые хөөрэхэдэмнай Аполлон Андреевич ехээр баясан шагнаа бэлэй.

Энэ уулзалгые бидэ хэзээдэшье мартахагүйбди, сээжэдэмнай бүхөөр хадуугдан ороо: боро хараан, гал аhаагдаагүй харанхышаг, сонхоо сэлеэтэй гэр соо үдэшэ орой болотор болоhон хөөрэлдөөн. Гансал хааяа Аполлон Андреевичымнай гааhаяа hороходо шад улаан сог улагад гэжэ, хөөрэлдөөндөө урмашан энеэбхилhэн нюурынь харагдаад абана.

Газаа hүниин харанхы улам үдхэрнэ — хоёр хүнэй мүргэлдэмэ харанхы болоно. Хойноhоо үлеэhэн hэбшээ hалхин үбhэ ногооной хангал үнэр асарна, аляаhа боргооhондо ядалсаhан мал эндэ тэндэ айлай газаа хүндөөр шуухираад абана. Хотон айлай тээ зүүн урдуур урдадаг Эдэ гол хааюуртан, шулуу сохин харьяна.

Иимэ баян сэнгэлиг байгаалитай нютагта Аполлон Тороевой үльгэр түүхэ мүндэлдэг ха юм гэжэ сэдьхэлдээ хадуугаад, үглөөнэй алтан наранай мандахые хүлеэбэбди. Юуб гэхэдэ, үглөөдэр үльгэршэндөө үгэ үгэхэ, шэнэ үльгэр түүхыень, түүрээлгэ магтаалыень, шүлэг дууень шагнаха байбабди...

— Халуун гэр соо зугааланхаар сэбэр агаарта гарая!—гэжэ Аполлон Андреевич үглөө үглөөгүүрынь дурадхаба. Хойто хада гарая: тэндэhээ бүхы хотон, Эдэ голой урадхал харагдажа байха, саанаhаамнай hэбшээ үлеэжэ, hэрюу дааха.

Бидэ зүбшөөбэбди. Саарhа каранлашуудаа бэлдээд, Аполлон Андреевичтаяа хүтэрэлдэн айлhaa хойшо гарабабди. Жэргэмэл дээшээ дэгдэн, ирагуу hайхан аялга хүгжэмөө наадана, сэсэг ногоон мүнгэн hуба шүүдэрээ наранда ялалзуулна, силосэй нүхэ малтажа байhан трактор хүнхинэжэ, хада болотор обоолhон шоройнь холоhоо харагдана.

Хадын оройдо гараад, hэбшээ hүрии тогтобобди. Тогтоhон газарнай эгээл гүлзөөргэнэтэ (тэндэ зэдэгэнэ гэжэ нэрлэнэ) талмай дээрэ байба.

— Тиимэл байха, — гэжэ Аполлон Андреевичнай толгойгоо багаха өөдэнь залан, нэгэ hанаа абаhандал хэлэбэ,—бахатай баян дайда даа. Энэ жэл таряа ногооной ургаhан гээшэ! Ургасата жэл шүүдэр ехээр унадаг юм. Би үглөөгүүр эртэ хүдөө таладаа гарагшаб. Үхэрэй ундалма шүүдэр гэжэ эгээл энээниие хэлсэдэг,—гээд гарайнгаа альгаар айхабтар урин зөөлэнөөр ногооной толгой эльбээд абана. Нойтон болоhон альгаа багахан үхибүүн мэтэ сог залитайгаар хасартаа хүргэнэ. Тиигээд шангаар эльгэ хатана. Ажабайдалда дуратай хүн лэ баярлаhан хүбүүхэн шэнги иимэ хонгёогоор энеэхэл!

Түрэл нютагайнгаа түүхые, зарим нэрэтэ хүнүүдэй уг гарбал тухай үльгэршын хөөрэхые шагнахада hонин даа. Теэд маниие үльгэр онтохон, шүлэг дуун юунhээшье үлүүгээр hонирхуулна.

— Би энэ памартаа алдарта ехэ барилга — АнгарГЭС тухай үльгэр-поэма бэшэхэ түсэбтэйб, — гэжэ Аполлон Андреевич хөөрэнэ. — Энэ поэмэеэ би Байгал далайhaa, далай тухай үльгэр домогhoo эхилхэб,—гээд үльгэршэмнай толгойгоо гэнтэ залан сэхэлээд, hайхан хоолойгоор аялгалуулан дуулажа эхилбэ.

Дэлхэйн шарайе шэмэглэгшэ
Дэлгэр номин Байгал далай.
Дэлисэтэ, долгиниш магтан байжа
Дээжэ дуугаа татаналби...

— Иимэл эхитэй байха юм, — гэжэ Аполлон Андреевич дуулахаа болиhон хойноо ман тээшэ эрьен дуугарна. Манай юуш хэлэжэ үрдеэгүй байтар саашадаа үльгэр-поэмынгээ яажа хүгжэхэ тухай хөөрэжэ эхилбэ.

Нээрээшье энэнь манай үльгэршэн А. А. Тороевой hүүлэй үеын томохон зохёолой нэгэн болохо хараатай. Энэ поэмэ тухайгаа үльгэршэн үнинэй шэбшэжэ эхилээ юм. Олон тоото хүнүүдээр хөөрэлдөө. АнгарГЭС-эй барилга дээрэ ошохо, Байгалай Ольхон арал хүрэжэ, тэндэхи үбгэдөөр хөөрэлдэжэ ерэхэ түсэбтэй. Шэнэ поэмэдээ хэрэгтэй болохо зүйлнүүдые үльгэршэн үдэр бүри суглуулжа байдаг.

Иимэ hайн hайхан зорилготой байhандань бидэ ехэ баярлажа, hайшаалай үгэнүүдые өөhэдынгөө шадаха зэргээр хэлэбэбди.

Аполлон Андреевичын тон сүлөө забдагүйгөөр ажаллахыень тэндэ байха зуураа хараабди. Үльгэрнүүдэйнь суглуулбари Иркутск городто ород хэлэн дээрэ гарахаар бэлэдхэгдэжэ байна. Бурят-Монголой номой хэблэл үльгэршэнэй онтохонуудай ном бурят хэлэн дээрэ гаргажа байна. Тиихэдэ үльгэршэн шэнэ үльгэр поэмынгээ хүгжэлтэ, зохёолго тухай үдэр бүри шэбшэнэ, аймагай Соведэй депутат тулалаа засаг түрын асуудалнуудта hанаагаа табина; колхозойнь түрүүлэгшэ заримдаа ерэжэ, ажахы тухайгаа хөөрэлдэжэ, зүбшэл hурана; колхозниигуудтайгаа үльгэршэн хөөрэлдэнэ, радио шагнана, шэнэ hониниие газетэ уншуулжа шагнана, гэрэйнгээ ажахын талаар Александра Ивановнада туhалалсана.

Энэ бэе бэедээ адли бэшэ бүхы ажалайнь ябасые харахадаа, яажа амжадаг юм гээшэб гэжэ бидэ ехээр гайхаабди. Үнэхөөрөө Аполлон Андреевичын hуларшагүй хүсэл зоригые, эрмэлзэлые, ажалда дуратайень hайса мэдэжэ абаhан байнабди.

Үльгэр түүхыень бэшэжэ байхадамнай хада өөдэ нэгэ хүнгэн машина гараад, манай хажууда тогтобо. Машинаhaa hаглагаршаг үhэтэй залуу бурят хүбүүн гаража, манай хажууда ерээд, мэндэшэлhэнэйнгээ hүүлдэ:

—Аполлон Андреевич, мүнөөдэр 2 сагта сесси болохонь, мүнөө таниие абаашахаяа ерээб,—гэжэ тэрэ хүбүүн хэлэбэ.

—Аа, Анатоли бшы,—гээд хоолойгоорнь хүбүүе танижа,—нүхэд,—гэжэ мандаа хандаба.—Удаахан саг забhарлалга хэхэ болообди. Гүрэн түрын хэрэг... Таанад арсахагүй бэзэт. Тойроод хэды hайхан бэ: дуулим агаар, сэсэг ногоон, хүл доротнай зэдэгэнэ—түүгты, эдигты,—гэжэ хэлээд мордоо бэлэй.

Гурбан хоногто Аполлон Андреевичындэ айлшалаабди. Тиихэ зуураа үльгэршын шэнэ онтохонууд, үльгэрнүүд болон дуунуудые бэшэжэ абаабди.

Эдэ бүхы уулзалга, хөөрэлдөөнүүдтээ ехэ баяртай байбашье, нютагаа бусахаа байhандамнай бага шаналанги Аполлон Андреевич урихаар энеэбхилэн, үрөөhэн гараараа гааhаяа барин, нүгөө гараа өөдэнь үргэн hагад даллажа:

—Бурят-Монголой нүхэдтэ мэндые хүргөөрэйт. Уулзатараа баяртай,—гээ hэн.

Ч. Намжилов.

Атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын конференцидэ хабаадалсахын тула советскэ мэргэжэлтэд Женева ерэбэ

ЖЕНЕВА, июлиин 28. (ТАСС). Атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын конференци бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ хабаадалсахын тулада бүлэг советскэ мэргэжэлтэд, хамта дээрээ 20 хүн, үсэгэлдэр Женева ерэбэ. Тус конференци Женевэдэ августын 8-hаа 20 хүрэтэр болохо юм. Советскэ мэргэжэлтэдэй дунда инженернүүд, биологууд, геологууд, технигүүд бии.

КНР-эй правительство хитад-американска хэлсээнүүдтэ хабаадалсаха өөрынгөө түлөөлэгшые томилбо

ПЕКИН, июлиин 27. ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулhанай ёhoop, Хитадай Арадай Республикын правительство КНР-hээ Польшодо байдаг посол Ван Бин-Наниие КНР-эй ба США-гэй хоорондо Женева городто болохоёо байгаа хэлсээнүүдтэ хабаадалсаха түлөөлэгшэ болгон томилбо.

Австриин министрнүүдэй соведтэ

ВЕНА, июлиин 27. (ТАСС). Австриин хэблэлэй агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, Австриин министрнүүдэй соведэй заседани үсэгэлдэр болобо.

Энэ жэлэй апрель hарада Австриин ба Советскэ Союзай правительственна делегацинуудай хоорондо хэгдэhэн хэлсээнүүдэй үндэhөөр Советскэ Союзда эд бараа хэр зэргээр ябуулагдажа байhан тухай мэдээсэлые федеральна канцлер Рааб хэhэн байна. Канцлер Рааб түрүүлэгшэтэйгээр ба статс-секретарь Крейский орлогшотойгоор тусхай комисси байгуулха гэhэн шиидхэбэри министрнүүдэй совет баталба. Мүн тэрэшэлэн СССР-hээ хэрэгтэй эд барааган худалдан абаха ба зарим эд бараа тэрээн худар ябуулха хэрэгые хүтэлбэрилхэ австрийска экономическа общество байгуулагдахаар шиидхэгдэбэ.

Москвада болоhон австро-советскэ экономическа хэлсээнүүдэй дүнгүүд тухай мэдээсэлые гадаадын хэрэгүүдэй министр Фигль хэhэн байна. Гүрэнэй договорой 22-дохи статьягай үндэhөөр эд бараа ябуулха тухай хэлсээе, мүн тэрэшэлэн Советскэ Союзай Австрида дамжуулан үгэhэн нефть үйлэдбэрилэн абаха газарнуудай ба нефть болбосоруулдаг заводуудай орондо нефть эльгээхэ тухай хэлсээе министрнүүдэй совет баталан абаба.

Энергетикын талаар мэргэжэлтэдэй австрийска делегацие hуралсал хэхэ зорилготойгоор Советскэ Союзда эльгээхэ гэhэн дурадхалые министрнүүдэй совет баталба. Энэ дурадхалые транспортын ба предприятинуудые национализацилгын министр Вальдбруннер гэгшэ министрнүүдэй соведтэ оруулаа юм.

Францын министрнүүдэй соведэй заседани

ПАРИЖ, июлиин 27. (ТАСС). Мүнөөдэр үглөөгүүр республикын президент Рене Котиин түрүүлэлгэ доро министрнүүдэй соведэй заседани болобо. Энэ заседани дээрэ правительствые толгойлогшо Эдгар Фор болон гадаадын хэрэгүүдэй министр Антуан Пинэ гэгшэд Женевскэ зүблөөн тухай мэдээсэл хэhэн байна.

Франс Пресс агентствын дамжуулhанай ёhoop, Эдгар Фор дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой хоорондо болоhон хөөрэлдөөнүүд тухай олон тоото тайлбаринуудые хэбэ. Тэдэ тайлбаринуудынь энэ зүблөөнэй эбтэй hайнаар үнгэрhыень гэршэлжэ үгэнэ гэжэ агентствын мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Франци хадаа «нацануудай хоорондохи харилсаануудые», тодорхойлон хэлэхэдэ, Хитадай Арадай Республикатай өөhэдынгөө харилсаануудые гуримшуулхые хүсэнэ гэжэ Фор тэмдэглэбэ. Франци ба Хитадай Арадай Республикын хоорондо экономическа, культурна асуудалнуудаар бүри hаяар хэлсээнүүд хэгдэхэ байна гэжэ премьер-министр мэдээсэбэ. Женевскэ зүблөөнэй үрэ дүнгүүд эдэ хэлсээнүүдтэ туhалха бэзэ гэжэ тэрэ зааба.

Франс Пресс агентствын дамжуулhанай ёhoop, Женевскэ зүблөөнэй амжалтатайгаар үнгэрhэнтэй дашарамдуулан Францын министрнүүдэй совет Фор Пинэ хоёрые амаршалhан байна.

Американска хүдөө ажахын делегац… Краснодарска хизаар ерэбэ

ОДЕССА, июлиин 28. (ТАСС). СССР-тэ айлшалжа байгаа американска хүдөө ажахын делегаци Украинаар аяншалжа дүүргэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан УССР-эй Хүдөө ажахын министрын орлогшо И. И. Басов айлшадай хүндэлэлдэ уулзалга хэбэ. Энэ уулзалга дээрэ Уильям Ламберт түрүүтэй американска хүдөө ажахын делегацин гэшүүд байлсаба. Советскэ талаhаа энэ уулзалга дээрэ ажалшадай депутадуудай Одесска областной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Г. Доценко, хүдөө ажахын областной управленин начальник М. И. Сиволап, Одесскэ горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. Ф. Ладвищенко, Бүхэсоюзна селекционно-генетическа институдай директор Ф. Г. Кириченко, Одесскэ университедэй ректор профессор Ф. И. Лебедев, УССР-эй Хүдөө ажахын министерствын хүдөө ажахын наукануудай управленин начальнигай орлогшо И. И. Жадан, Одесскэ хүдөө ажахын институдай директор, хүдөө ажахын наукануудай доктор И. А. Вербин, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын наукануудай Бүхэсоюзна академиин бодото гэшүүн Д. А. Долгушин байлсаба. Мүн тэрэшэлэн энэ уулзалга дээрэ советскэ ба американска хэблэлэй түлөөлэгшэд хабаадалсаhан байна.

УССР-эй Хүдөө ажахын министрые орлогшо И. И. Басов болон Уильям Ламберт гэгшэд уулзалга дээрэ үгэ хэлэбэ.

УССР-эй Хүдөө ажахын министерство Украина ерэhэнэйнь дурасхаал болгон американска делегацин гэшүүдтэ украин ёhoop о… самсануудые, алдар суутай … hон прикарпатска мастернуудай… дон дээрэ hиилэhэн зүйлнүү… республикын колхозууд ба со… зуудта ургуулагдадаг элдэб со… виноградhаа нэрэhэн архи бэлэг… гон бариба.

Мүнөөдэр американска … ажахын делегаци «Победа» … теплоходто hуугаад, Хара далай… тамаран Краснодарска хизаар … бо.

Мордохынгоо урда тээ амер… ска хүдөө ажахын делегацин… тэлбэрилэгшэ Уильям Лам… ТАСС-эй корреспондентээр дам… лан иимэ мэдээсэл хэбэ:

Американска хүдөө ажахын де… гацин Украинада ерээд байлга… hайшаалтай ба бэе бэеынгээ а… хүдэлмэритэй танилсаха та… айхабтар туhатай байба.

Манай ябаhан газарта хаа ха… гүй хани нүхэрэй ёhoop, хүндэ… гөөр угтадаг байгаа.

Украина гээшэ Советскэ Со… айхабтар баян газарынь байна. … хэй дээрэ эндэхиhээ hайн газар… жэ оройдоо үгы. Эдеэ хоолой з… нүүдые үйлэдбэрилхэ талаар … ехэ арга боломжо эндэ бии. Эдэ… зарнуудые харахадаа айхабтар… ашаг олзо үгэдэг Холбоото Шта… дайнгаа нэлэнхы үргэн кукуру… талмайнуудые бидэнэр hанаа… оруулнабди.

Украинын хүдөө ажахые хүг… хэ талаар абтажа байгаа тон… хэмжээнүүд улам олошоржо ба… хүн зондоо эдеэ хоолой зүйлнүү… элбэг дэлбэгээр бии болгохо яба… да туhалха байhаниинь лабтай.

Советскэ хүдөө ажахын делегацин США-да ошоод байлга

СПЕНСЕР, (Айова штат), июлиин 27. (ТАСС-эй тусхай корр.). Июлиин 25-да советскэ делегацин зарим гэшүүд кукурузын гибридиэ үрэhэ үйлэдбэрилдэг «Гарст Томас» гэжэ США-гэй эгээн ехэ фирмые хараба. 720 гектар талмайда тарнгдаhан үрэhэнэй кукурузые, үрэhэ сэбэрлэдэг ба илгадаг машинануудые, мүн тэрэшэлэн холигдомол тэжээл бэлэдхэдэг заводые делегадуул hонирхон хараба. Гибридиэ үрэhэ үйлэдбэрилгые эмхидхэхэ асуудалаар хөөрэлдөө хэhэнэйнгээ hүүлээр совет… делегацине толгойлогшо В. Ма… вич энэ фирмын хүтэлбэрилэ… Гарст гэгшые энэ жэлдэ Москва… жэ Бүхэсоюзна хүдөө ажахын … ставкэ харахыень уриба. Июл… 26-да советскэ хүдөө ажахын де… гацин гэшүүд Лоуренс город … лар байhан Тефорд Теннус гэг… фермые хараба.

Советскэ делегадуудые угтах… дүтэ шадар байhан фермернүү… хэдэн арбаад бүлэнэр суглараба.

Советскэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй делегацин Англида ошоод байлга

ЛОНДОН, июлиин 28. (ТАСС). СССР-эй совхозуудай министр И. А. Бенедиктов түрүүтэй советскэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй делегаци Ковентри городтохи «Месси Гаррис Фергюсон» гэжэ фирмын хүдөө ажахые механизацилха hургуулида ошобо. Энэ фирмэ 75 янзын хүдөө ажахын машинануудые үйлэдбэрилэн гаргадаг байна.

Фирмын үйлэдбэрилэн гаргадаг машинануудые делегадуул хараба. Нягтаруулан дарадаг катогой хэлбэрине тэдэнэр илангаяа hайшаагаа. Делегацин гэшүүд элдэб машинануудай hайн талануудые ба дутуу дунданууды советскэ машинануудтай жэшээлжэ байгаад, фирмын эзэдтэй хамта hайса зүбшэhэн байна. Мүн тэрэшэлэн эдэ машинануудые Советскэ Союзда хэрэглэхэ арга боломжонууд тухай тэдэнэр хаража үзэбэ. Советскэ Союзhаа ерэhэн айлшадай хүндэлэлдэ энэ фирмэ обед хэбэ. Эд бараагаа худалдалгые эмхидхэхэ таhагай хүтэлбэрилэгшэ Лис амаршалгын үгэ хэлэhэн ба… Советскэ делегацин хүтэлбэрилэ… И. А. Бенедиктов харюу үгэ хэ… зууараа, хүндэтэйгөөр хүлеэн аб… найнь түлөө фирмын эзэдтэ бая… лан хүргэбэ. Хоёр оронуудай хоо… до хэрэг ажалай талаар хэгдэ… харилсаануудые улам үргэдхэбэл… hатай байха hэн гэжэ тэрэ тэм… лэбэ. Тэрэнэй hүүлээр делегад… Стратфорд-Он-Эйвон ошожо, Кл… Хиггс гэгшын фермые хараба. Ф… мын эзэн советскэ айлшадые өөр… гөө ажахытай танилсуулжа, хай… гээд үнеэдээ адуулдаг, hаадаг … яажа тэдээндээ тэжээл бэлэдх… байhан тухайгаа хэлэжэ үгөө. Де… гадуул шубуудай ба гахайнуу… байрануудые хараба. Делегаду… табиhан олон тоото асуудалнуу… фермын эзэн дэлгэрэнгы харюу … бэ. Советскэ делегадууд энэ фер… харахадаа Англиин хүдөө ажахы… танилсаха программаяа хүсэд дү… гэhэн байна.

„Немецүүд өөhэд хоорондоо ойлголсохо ёhотой“

БЕРЛИН, июлиин 28. (ТАСС). «Нейе Цейт» гэжэ газетын мэдээсэhэнэй ёhoop, Германиин христианско-демократическа союзай центральна правлениин президиум тусхай резолюци баталан абаба. Тэрээн доторнь ингэжэ хэлэгдэнэ:

Советскэ Союзай, Америкын Холбоото Штадуудай, Великобританиин ба Францын правительствонуудые толгойлогшонорой түүхэтэ зүблөөнэй үрэ дүнгүүд хадаа эдэ оронуудай хоорондохи харилсаануудта шэнэ саг үеые нээжэ үгэхэ зууараа, уласхоорондын түгшүүрилые hуларуулха арга зам бии болгобо. Арсалдаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ бэе бэедээ этигэлсэхэ ба нягтаар харилсан ажаллаха ёhотой гэжэ Женевскэ зүблөөн харуулба. Энэ зүблөөн эб найрамдалай политикын илалтаар дүүрэhэн байна.

Женевскэ зүблөөнэй үрэ дүн… Германиие эб найрамдалда дура… ба демократическа үндэhэ hуури… рэ нэгэдүүлхэ ябадалда таатай зо… арга нүхэсэл олгоhон байна. … асуудалые шиидхэхэ талаар дүр… гүрэнүүдэй хэды ехэ оролдолго г… габашье, немецкэ арад өөрөө ши… хэхы үүргэ дүүргэхэ ёhотой г… мартажа болохогүй.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр… дэй энээнэй удаада болохоёо бай… зүблөөн дээрэ немецүүдэй хам… хараа шугам хэлэгдэхэ зэргэтэй г… резолюци дотор заагдана. Эг… энээнэй тулада немецүүд өөhэд хо… рондоо үгэеэ ойлголсохо ёhотой.

Немецүүдэй хоорондоо үгэеэ ой… голсохын тула бүхы хүсэ шада… гаргахыень партиин гэшүүдые, … тэрэшэлэн бүхы немецүүд—христ… нуудые центральна правлениин п… зидиум уряална.

Индидэ уhанай үер болобо

ЛОНДОН, июлиин 28. (ТАСС). Ехэ бороо ороhоной hүүлээр Брамапутра мүрэн эрьеhээ халижа, Асаам штадай хүн зондо айхабтар ехэ аюул тохёолдуулжа байна гэжэ Рейтер агентствын калькуттска корреспондент мэдээсэнэ. Корреспондентын хэлэhэнэй ёhoop, энэ штат «оронойнгоо бусад хубинуудhаа таhара… байдалда оронхой». Дибругарх … родой ехэнхи хубинь уhанда аб… хай, тэндэhээ 2 мянга гаран айлну… ондоо тээшэнь абаашагдаа.

Редакторай орло…
О. ГОМБОЕВА

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды в переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00520. Типография министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3784.